مكان الأصل

המודיע

בטאון אגודת ישראל העולמית / במ״ד יום ועש״ק האזינו, י״א תשרי תשל״ה (27 בספטמבר 74) / שנה כ״ו גליון 8208 המחיר 80 אגורה
העורך הראשי: הלל קליר

היכון עצמך
לקראת החורף!!!
חנות מוצרי חשמל
ליהמן
מאה שערים 5, טל. 285557
מקבל הזמנות
הספקה מרכזית והספקה דירתית
* בצוע מעולה * מחירים נוחים
* אחריות מלאה
וכן שיווק
תנורי הגפ דיטריך
ראדיאטורים וכל תנורי הגז
השמל ונפט
שרות נאמן
אצל ליהמן כמובן

קיסינגר מבטיח: לא תהיה פעולה צבאית נגד המדינות מפיקות הנפט

כנס המעצמות התעשייתיות המתכנס בקמפ דייויד יתווה מדיניות משותפת * הערבים זועמים על ההכרזות המערביות * כנס שרי החוץ הערבים באו״ם לא גיבש עמדה אחידה

וושינגטון, כתיה״ק — שר ההגנה ... קיסינגר הוציא ... כל פעולה צבאית נגד ... ערב, כאמצעי להבטחת זרימתו ... של הדלק ובלימת העלאה ... מחירו.

שלזינגר אמר את דבריו במסיבת ... בוושינגטון ביום ד׳. המסיבה ... על רקע התגובה הנזעמת ש... בימים האחרונים בעולם ה... בעקבות נאומיהם של הנשיא ... ושר החוץ קיסינגר, אשר נת... כ״איומים״ בלפי הערבים. ...

לסות כלשהן.

נוכח התגברות הלחץ הבינלאומי למען הורדת מחירי הנפט התכנסו ביום ד׳ שרי החוץ הערבים לפגישה בניו־יורק, לשם דיון בבעיה. כפי שנמסר אחרי כן לא הצליחו להגיע לכלל עמדה אחידה.

הנשיא פורד חזר והזהיר ביום ד׳, כי האמרת מחירי הנפט ושאר בעיות האינפלציה כאיימות על יציבות המשק העולמי. פורד אמר את דבריו בעת קבלה פנים לנשיא איטליה, ג׳ובאני ליאונה, שהגיע לביקור רשמי בארה״ב. הנשיא ניצל את ההזדמנות כדי להשמיע בפעם השלישית השבוע

את קריאתו למען הורדת מחירי הנפט.

אזהרה דומה כלולה גם בדו״ח שפורסם ביום ד׳ על ידי האו״ם. בדו״ח נאמר, כי 32 מדינות המאוכלסות על ידי 900 מיליון נפש הוזמנה בפני שואה כלכלית בשל האמרת מחירי הדלק ושאר מוצרי היבוא החיוניים. ברשימה בולטות בין השאר את הודו, פקיסטאן ובנגלה דש, שלוש מן המדינות המאוכלסות ביותר בעולם, ואת הונדוראס, אשר נפגעה זה עתה על ידי אסון הטבע.

אולם הפגיעה תהיה לא רק במדינות מסוג זה של אלה. גם ...

ביום ד׳, כי היא החליטה לקצץ ביבוא הנפט שלה כדי להתייצב מול כח שהוגדר על ידי הנשיא ז׳יסקאר־ד׳אסטן כ״עידן חדש של אנרגיה יקרה״. נוכח המצב החליטה צרפת על הצעדים הבאים:

— קביעת תקרה של 51 מיליארד פראנק (10.5 מיליארד דולר) בלבד לרכישת נפט ב־1975, דבר המהווה קיצוץ של 10 אחוזים בהשוואה ל־1974.

— הכנה תוכנית לעידוד ייצורו של הפחם.

— הכנת הצעת חוק מדבר קיצוב דלק להסקה והגבלת החימום במשרדים ובבתי מגורים ל־20 מעלות בלבד בחודשי החורף.

— הגבלת האשראי הניתן על ידי הבנקים.

בינייסטר הנפט הסעודי: ההערכה צבאית נגד מדינות הנפט תביא לשפל כלכלי בעולם

— „ההערכות צבאיות נגד כל כי דינה ערבית המפיקה נפט, תביא לשפל כלכלי בקנה מידה עולמי וההרס את הקץ של הציוויליזציה העולמית״ — אמר ביום ג׳ מיניסטר הנפט של ערב הסעודית.

הוא אמר כי כל מדינה עולמית אשר ... דרך של התערבות צבאית „יעשה מעשה של אדם שיבא מדעתו״.

... הביע דאגה ...

לאור התגברות האינפלציה והאלימות
ממשלת לבנון התפטרה

ביירות, כתיה״ק — ממשלת לבנון בראשותו של תקי־אלדין סולח הגישה ביום ד׳ את התפטרותה אחרי 13 חודשי כהונה, עקב ביקורת קשה על התמודדות עם בעיות האינפלציה והאלימות ...

בהצהרה ההתפטרות שלו בפני הקבינט אמר ראש הממשלה: „קיבלנו לידינו את השלטון במדינה בשעה של משבר, והמשבר זה חלף עתה. אולם ממשלתנו ... להכרה לדבר ...

בעקבות ישיבת הקבינט הגיש סולח את התפטרות הממשלה לנשיא המדינה, סולימאן פרנג׳יה. מקורות הממשלה אמרו, כי הנשיא פרנג׳יה יתחיל בהתייעצויות להקמת ממשלה חדשה ביום ב׳ או ג׳ לכל המאוחר.

לפי שעה לא נודע מי יתבקש להיות ראש הממשלה החדש, אולם השמות המקובלים נקבו בשמותיהם של כמה מועמדים אפשריים. בין אלה מזכירים את ראשי הממשלה לשעבר ראשיד כראמה וצאיב סלאם, וכן את ראש הממשלה היוצא עצמו.

כרגיל הביקורת שהופנתה בהחודשים האחרונים כלפי ממשלתו של סולח היתה מכוונת נגד העובדה שממשלתו לא הצליחה לבלום את גל האינפלציה ולא פעלה כיד חזקה די הצורך נגד האלימות הפוליטית, אשר כללה בין השאר התנגשויות בין אנשי האגף הימני לבין מחבלים פלשתינאים.

יחד עם זאת, בו בזמן שהממשלה התכנסה לישיבה שבה נתקבלה ההחלטה ההתפטרות, ערכו מטוסים ישראליים התקפות על מטרות מחבלים בדרום לבנון. ...

ואדאת: אבקש מפורד 2100 מיליון דולר כסיוע

... אנואר סאדאת ... דרש, שהוא עומד לבקש מהנשיא ... של 2,100 מיליון דולר ...

... עם זאת הוסיף, כי „בשגע ... שבתותים בשבתות ...

ממשלה חדשה הוקמה במצרים
חיגאזי ראש הממשלה — האישים המרכזיים ממשיכים בתפקידם

קהיר, כתיה״ק — בממשלה החדשה הוקמה ביום ד׳ במצרים בראשותו של עבד אל עזיז חיגאזי, בן 51, בין הכלכלנים הבולטים ביותר במדינה.

חיגאזי קיבל את ראשות הממשלה מידי הנשיא אנואר סאדאת עצמו, אשר המחזיק בתפקיד זה ב־13 החודשים האחרונים נוסף לתפקיד הנשיא. ...

שבתון מוחלט ביום הכיפורים

מאות אלפי אנשים מלאו בליל יום הכיפורים את בתי הכנסת בכל ... הארץ. ...

בירושלים ...

קרע בשורות המחבלים
ד״ר חבש פורש מאש״פ

שלושה אזרחים הולנדיים שהגיעו מירדן - נעצרו

צפויה הקמת ממשלה פלשתינאית גולה אחרי הפסגה בו׳׳אבאט

ביירות, — יש לצפות שממשלת גולה פלשתינאית תוקם כבר אחרי ועידת הפסגה הערבית בראבאט — נמסר ביום ה׳ ...

מטוסי חיל האויר תקפו בפתח לנד

המחבלים: יחידה שלנו ניהלה קרבות בירדן

לאחר מחלוקת עם הטורקים יוונים
החלפת השבויים בקפריסין הופסקה „לזמן בלתי מוגבל״

ניקוסיה, כתיה״ק — מבצע השבויים הופסק לזמן בלתי מוגבל, לאחר שהטורקים ...

הסינט אישר תקציב ההגנה האמריקני

השאח: ארה״ב לא תקבע מחיר הנפט

שוגר לווין תקשורת שישרת את כל מדינות ערב

זמני הדלקת הנרות

מוצש״ק		כניסה
7.05	ירושלים	5.54
7.02	תל אביב	6.12
7.06	חיפה	6.04

תחזית מזג האויר

דרושה
מדריכה
לבוגרי חדרי ...
טל. 782825 בני ברק

„הקטוגרף״ (הכל לסוכה)
רח׳ מאה שערים 9 טל. 287343 ירושלים

הבזר הענק והמרכזי ל־נוי לסוכה
פתוח כל יום משעה 9 עד 2 לפנה״צ, ומ־3 עד 9 אחה״צ
בו מוצגים למכירה:
במוצש״ק יהיה פתוח מ־8.00
* ״מזרחים״ לסוכה * קישוטים לסוכה
* מובאילים (תוצרת חוץ) * נרתיקי־לולבים
מפלסטיק וניילון * פלקטים חינוכיים בנושאי חגי־ישראל * תמונות צבעוניות שעירות להצמדה ללוח פלנל * דגלונים לשמחת־תורה * משחק לוטו שבת וחגים * מתנות ועוד.
בקרו נא בבית־מסחרנו ותופתעו מהמבחר העצום והמגוון שתחת גג אחד — באוירה חגיגית ועליזה, ותיהנו מהשירות ומהמחירים נוחים. הקדימו קניותיכם — אל תחכו לצפיפות החג — בסיטונות וליחידים —

על שבני
שעוני יד שויצריים
יותר זול מבשויץ
... אחריות מלאה —
בק. רחוב עמוס 4 בני ברק
טל. 790839

דרוש
נהג — מחלק
במאפיית ויז׳ניץ
להתקשר טל. 749845
או במאפיה

תלמוד תורה שע״י ישיבת קמניץ
גנון לפעוטים
... בעז״ה גם גנון מיוחד לפעוטים ...
המקומות יהיו מוגבלים וכל הזריז נשכר
בברכת שנה טובה
ההנהלה

הצעת עבודה
לחברה מסחרית בתל אביב
דרוש
פקיד אחראי
התפקיד כולל רישומים שונים
כגון: ניהול יומן מכירות; כרטסת לקוחות; כרטסת מלאי; הוצאות חשבונות וכד׳ ללא קבלת קהל.
תנאים טובים לאדם המתאים.
לפנות ת. ד. 36406 תל אביב, סודיות מובטחת.

המעונין בהנצחת שם
...
בהסכמת גדולי התורה.
יפנה טלפון 03—797554

למוסד חנוכי חרדי מרכזי
דרוש
פקיד לחשובי משכורת
במשרה שלמה
לפנות לת.ד. 1506 ירושלים עבור ״פקיד״

שחיה בבריכה מחוממת בחורף
אימון, לימוד, ושחיה חפשית לנשים בלבד
בהדרכת מאמנת מוסמכת
בבריכת מועדון ״ספיבק״ הכוללת מקלחות המות בימים א׳ ד׳
בדבר פרטים נא להתקשר לטל. 222026
עד שעה 9 בבוקר 226871

ברכת כהנים

ביום החמישי ב׳ דחוה״מ סוכות יע״ו השרי התקיים בעזהי״ת
ברכת כהנים המונית על יד הכותל המערבי

... ברכת כהנים (ציין כדרב תהילים ד).

זמן תפילת שחרית בשעה 8.15 ברכת כהנים דשחרית בשעה 9
תפילת מוסף ברוב עם בשעה 10 ברכת כהנים דמוסף בשעה 10.15

כל הכהנים שבארצנו הק׳ מתבקשים להשתדל לבוא לברך את עם ה׳

ביהכ״נ דגור ״בית ראם״ — רמת גן
ברכת מזל טוב חמה ולבבית
לידידנו הנכבד והדגול
הרה״ח ר׳ שמעון גולדהבר הי״ו
ומשפחתו הנכבדה
לאירוסי הבת מרת חוה עב״ג שיחי׳
יה״ר שזיוונם יעלה יפה ויזכו לרוות מהם ומכל צאצאיהם שפע נחת ואושר עדי עד.
ולידידנו הנכבד
ר׳ אברהם רינגל הי״ו
ומשפחתו הכבודה
להולדת הנכדה בשעטומ״צ
ולמרת אסתר לנדא תחי׳
לאירוסי בתה חוה תחי׳ עב״ג נ״י
תזכו לרוות מהם ומכל יו״ח הרבה נחת ועונג כשאיפתכם
בעתירת
הגבאי ההנהלה והמתפללים

סתר מלכה הלברכט / יעקב ישראל כץ
... ויזניץ בני ברק / ניו יורק קרית ויזניץ
מאורשים

סל מלא ברכות
הורינו היקרים והנכבדים
הרה״ח ר׳ אריה רייכברד הי״ו
ונוות ביתו — אמנו תחי׳
לרגל אירוסי בנם אחינו היקר
המופלג בתוי״ש אברהם מרדכי נ״י עב״ג תחי׳
בורא עולם בקנין השלם זה הבנין
ותורה וגדולה יתאחדו על שולחנם.
בברכת נח״ט
משפחות: רייכברד, סקולסקי, בורזיקובסקי, ווייא, כראון.

ברכת מזל טוב לבבית
לידידנו הנערץ והדגול הנגיד העסקן המסור והנאמן
הרה״ח ר׳ ליביל רייכברד הי״ו
ומשפחתו הכבודה
מראשי עזרת תורה שע״י ועד חסידי גור בבני ברק
לאירוסי בנם הב׳ המופלג היקר עב״ג שיחיו
...ו מהם ומכל צאצאיכם רב נחת ועונג דקדושה
כברכת
בני־ברק

קופת גמילות חסדים מרכזית
שע״י ועד חסידי גור בני ברק
ברכת מזל טוב חמה ולבבית
לידנו הנכבד, העסקן המסור, רודף צדקה וחסד
הרה״ח ר׳ אריה רייכברד הי״ו
יו״ר הנהלת הגמ״ח
לרגל אירוסי בנו היקר
הבח׳ אברהם מרדכי נ״י עב״ג תחי׳
יה״ר שירוו מהם ומכל יו״ח רב נחת ואושר
בברכת נח״ט
בשם ההנהלה אברהם ברסלר
מזכיר

הרמטכ"ל על לקחי מלחמת יום הכיפורים

אנו צריכים לבנות את העוצבות שיוכלו להילחם 24 שעות

הנפט הוכיח, שאירופה היא לא רק פרו־ערבית אלא שהיא לא קיימת ✶ יושמו מסקנות ועדת אגרנט באשר לשינויים במודיעין ✶ רמת הגולן בידינו — פירושה שקט

שר הבטחון על לקחי מלחמת יום הכיפורים:

אם בגדה יעמדו טילים סובייטיים אף מטוס לא יוכל להמריא

כך שלא ניתן לאויב לנוח אפילו רגע אחד ✶ בימים הראשונים של המלחמה נוצר חוסר אימון בין הדרגים ✶ המסקנה העיקרית: שיחרור מתפיסות אסטראטגיות

הופיע דגלנו גליון תשרי

בתוכו:

כי חלק ה' עמו — מ. ד.
15 שנה להסתלקות מרן הגה"ק מבריסק זצוק"ל — גרשון שטרן
הוהון איש הצוקל שקצב האותה של בני ברק — הרב א. וולף
אל תבוש בבשרך — הרב חיים שאול קרליץ
ויום הגאון ר' שמחה ופרמן — א. למדן
להשמר של הגאון ר' הלל ויסקר זצ"ל
דברי הספר מאת: מרן הגראי"מ שך, הגר"ש ווזנר, הגר"מ מן, הגר"ש גרוסברד
משנתו האמונה ר' מרדכי אלעי ז"ל — א. סורסקי
שני שירים — מ. אלעי
על המקומו בנבי־ברק — ראשון עם רוש פרוזקה — א. ברקאי
— א. פרבר
— א. א. גרשוני
— הרב אליקים כהן
— בנימין נהר
— משה חיים שנפלד
— יוסף פרידזון
— צ. בן־שחל
בקרית ספר
— מ.מנחם
— א. ספרן
— א. י. ברן

לוח המודיע

מודעתך לכל מקום תגיע עם לוח המודיע

דירות ובתים

בירושלים

להשכרה

✶ בהזדמנות! 3½ חדרים בבית וגן + הסקה + טלפון בשכ"ה לשנה שנ־ בית. טלפון: 02-532090.

מטפלות

✶ דרושה מטפלת עם עבודות בית בבני־ברק 785608.

✶ דרושה מטפלת להיות אחה"צ כד־ בית 02-281193.

שידוכים

✶ בוגר ישיבה 26 מסודר מעוניין בהכרות. אלמן 42 מסודר מעוניין ב־ היכרות. גרושה 37 בהכרות ב־ 783703.

בבני ברק

תיווך

✶ 2 — 2½ — 3 חדרים למכירה, מעוניין בקנית נשכירות דירות בתוך קופתן בני־ברק, רבי עקיבא 45 783703.

הצעות ובקוש עבודה

✶ יצחק אלבוים, מנהל מומחה, קוסלר 8. 02-527257 מקבל בריתות בכל מקום.

נסיעות

✶ ... 784148.

מכירות וקניות

✶ במרכז החול — החול באבה! ... 59 פנת ר' עקיבא.

✶ ... תל אביב. רדיי אילת 54.

✶ ... בני ברק טלפון 792627.

✶ ... בני ברק רבי עקיבא 93.

נרשמו לנשואין

הודעות

שמואל. ... הרב רפאל טולידאנו, המזכיר הראשי

קורסים למזכירות קורספונדנציה, כתיבה במכונה, שעורים בעברית. רח' נחום 9, טל. 02-288931

מסיבות חג בסניפי אגודת־ישראל בארץ

תופץ קריאת מועצגה"ת להתחזקות

צא"י עורכת כנסים ועצרות חג בארץ

שמחת בית שואבה מרכזית — בבני ברק

הסדרים לקבלת סכך לסוכות ברשויות

1.5 טון דגים הושמדו באילת לאחר שפיכת רעל בים

ביקור רבין הביא אספקה צבאית מואצת

3 צעירים נעצרו לאחר ירי מ"המשמר האזרחי"

שר החקלאות: אין משמידים עודפי פרות

פקיד מכס ושליח הסוכנות מואשמים בשוחד והברחה

תחזית מזג האויר

3 נהרגו בתאונות

יו"ר הנהלת הסוכנות פ. ספיר בצאתו לחו"ל

נעצרו פורצים

חדשות הבורסה

אין להסתפק בעידוד העליה יש להדגיש עידוד הקליטה

יש לפעול לצמצום היורדים

הסתדרות אגודת ישראל בא"י
הסתדרות צעירי אגודת ישראל בא"י
סניף רחובות

תכנית חג הסוכות תשל"ה

ביום שלישי מוצאי יום א' דחג הסוכות בשעה 8, בסוכת ביהכנ"ס "תלמוד תורה" רח' נורדו רחובות יתקיים אי"ה

כנס חג לבני ישיבות

בהשתתפות

הרה"ג רבי זבולון גדז שליט"א, אב"ד רחובות

הרה"ג רבי שרגא גרוסבארד שליט"א, מנכ"ל החנוך העצמאי בא"י

דברי פתיחה: הרב משה שלומון הי"ו, מנהל ת"ת רחובות

ניגונים: ר' חיים ברלנט הי"ו, מנהל מחלקת הארגון של צא"י

במוצאי שבת קודש ... בשעה 8 ... בביהכנ"ס "תלמוד תורה" רח' נורדו רחובות תתקיים אי"ה

עצרת חג מרכזית

בהשתתפות

הרה"ג רבי שמחה הכהן קוק שליט"א, הרב הראשי לרחובות

הרה"ג רבי בנימין מנדלסון שליט"א, רב אב"ד קוממיות

דברי פתיחה: הרב טוביה זין שליט"א, יו"ר אגו"י ברחובות

דברי נעילה: הרב יעקב מזרחי שליט"א, חבר הנהלת העיר

במוצאי שבת הורה באולם ביהכנ"ס "תלמוד תורה" רח' נורדו רחובות בשעה 8 יתקיימו אי"ה

הקפות שניות ברב עם

בהשתתפות רבני העיר שליט"א וראשי הציבור

תנו כבוד לתורה

חוג בני תורה

שע"י הסתדרות צעירי אגודת ישראל בא"י סניף בני ברק

ביום שלישי מוצאי יום א' דחג הסוכות בשעה 8.15 באולם בית הכנסת הגדול רח' רבי עקיבא, בני ברק, תתקיים אי"ה

שמחת בית השואבה

בלווי תזמורת "החדוה"

דברים ישמיעו:

הרב הגאון ר' יעקב גלינסקי שליט"א, ראש ישיבת חדרה

ר' שמעון סירוקה הי"ו, סגן ראש העיריה ב"ב

צבור בני הישיבות והקהל החרדי מוזמנים

مكان الأصل

בשדה ספר

חיים וולף

הלכות והליכות בר־מצוה

כלל ידוע בר מצוה, קטן שהגדיל, הלכות שונות גרמו ופי מאת הרב בביתו אלול ירושלים שנת זו תשל"ב.

בזמננו, כשלאור שבלול אותנו הד־הדפסה, ההוצאתם לאורה של ספרים רבים בכל מקצועות ובכבני התורה, אם ב„הלכה", ואם בהלכות למעשה, קשה להעתבנע שאכן ישנה עוד אפ־שרות ליצור יצירה מקורית בתפלאה בנושא שרבים לא דשו בה. אך הנה תצינו גברה בשבכה הספרים הת־ינתן לי ספר חדש הלכות והליכות בר מצוה, והתאכשנו — לטובה.

בר מצוה בבוכן המכספי הוא אכן מחפר ל„בכל ראוה שהכל חייבים בו והוא אינו מחייב כלל" — בלשונו של הרב המחבר בדברי הקדמתו. אך בעבים כאיד ובכללם בני התורה והו־גיה יודעים כי הלכותיו של אותו נער שהגיע לגיל הי"ג ובנת עד למצוה, הספקות מצויים על כל צעד ושעל ועד עתה לא כונסו כל אלו להוך בגורם אחד שישמש כשולחן ערוך לכל אלה הרוצים לדעת את מלדות ופרטי ההלכה.

עד שהגהה ריהו של ההרה"ג ר' בנימין אדלר שליט"א רב ומו"ץ בירו־שלים מראשי „אוצר הפוסקים" לצורך ולהגיש ספר זה שיכלול בהתכה כל עיקר ההלכות לפי סדר השו"ע, בסדר ביה"א, בלשון צחה קלה ונקיה, כ־צירוף מבוא ארוך לחקר דיני בר־מצוה, שקיבצ בירכה לעצמו, הכתוב בלשון בהירה, ומשהגיע הספר לי־דינו שוב לא יכולנו בהביאו עד אשר עברנו על רובו ככולו. העיון בספר ביש"א זה בקנה ידיעה בסיסית ובי־קיף עצום לכל פרטי ושרשי העניין ש־ל קטן, קטן שהגדיל, בכל שמור ה־תורה וידיעה זו בהבכרו הנפלא הבי"א בודאי תועלת רבה בראש וראש־ונה לנער הבר מצוה, אשר יבין בינה בדרך ה' ויתן לו את התרגשה העילאית העכונה ליום גדול זה מ־בחינת ההלכה המעשית, ההלכה העיונית מזה, ובבחינת מחשבת יש־ראל הצרופה מאידך, וכמובן שתועלה גבוהה תהיה להורים ומורים אשר עליהם עדיין מוטל עד יום זה (ואולי אף לאחר מכך — עיין בספר זה סעיף י' בשם הגרי"י עבניל זצ"ל ועוד) חובת חינוך לדאוג לצרכי הבן בקיום ה־מצוות, וגם תצמח תועלה ללומדי ה־דין בספיקות רבות למציאת הכל על מ־כונו בלי יגיעה חיפושית. ובשום כך אין להתפלא על ההסכמות הר־בות של גדולי ישראל ובראשם מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א, „וראיתי שהוא ספר נכבד וכו' ובכל העניינים ירד לעומקה של הלכה וכו' הסכמתי שהוא ספר חשוב שנכתב במגדא רבה אשר ראוי להתחשב בדברי הספר כ־היכות הכמ"ש ההרשי"ז אוירבך שליט"א כציין כי „יש בו מלאכה גדולה והוכ־בה יחד עם תכמה רבה והוא ערוך כאה ויאה וכו' ויתענגו לראות אוצר בלים בש"ס ופוסקים לאשונים ואח־רונים בכל העניינים הנוגעים לקטן שהגדיל וכו' גם זכה המחבר והראה ההודו בבבוא גדול חשוב וכו' שני דברים הם ההבל הדעת והוא הולך בבניב יושר ואמת".

את יחסו השכונה זהכים עם הרב המחבר שליט"א במאו הגרי"י זוליץ זצ"ל אב"ד פנסק ולהבדל"ח הגרי"י אדלר שליט"א אב"ד סורדא והגרש"י קיפניס שליט"א דר"ם אוצר הפוסקים, ואילו הגר"ב הולמי שליט"א רבה של ירושלים צירף להסכמתו הבלהבה „הדרה אתה" שהוא בירור עניני ב־הלכה מצויה.

הספר מחולק לשלושה חלקים. החלק הראשון „פרקי מבוא: חקר דיני בר־מצוה" המשתרע על המישים עמודים ומקיף את שרשי ויסודי ההלכות תוך שהוא מצטט מדברי רבותינו ז"ל ומו־סיף לו נופך משלו.

החלק השני הוא חלק ההלכות — שהוא עיקרו של הספר — כמאה וח־מישים עמודים מחולק לחמשה עשר פרקים, אימתי נעשה הנער בר־מצוה, סעודת ודרשת ב"מ, חגיגת ב"מ — זיכה ומנהגיה, חגיגת בת מצוה, ברכה ברוך שפטרני, העליה לתורה קריאה והפטרה, הלכות למתחיל ב־הנחת תפילין, פעולות ומצוות הנצ־צית בפרק הזמן המתמשך מלפני ה־בר־מצוה, סימני גדלות, מופלא סמוך לאיש, בן גדול סמוך על שולחן אביו, מצות האב לאחר ב"מ ועוד ועוד.

החלק השלישי הקדיש הרב המחבר לבאר ולהאיר את חשיבות היום ב־דברי צדיקים באמרות חכמים ופת־גמים, ביעוצות מקוריים ונפלאים מ־אורות הפיוה שרים, תוך שהוא מו־סיף על בר אגרות מגדולי ישראל לבר־מצוה והפלה מבעל הפלא יועץ ז"ל ליום זה.

כמובן שקשה במסגרת מאמר ב־ינות לעבור על כל הספר ולהאיר מה באה להאיר, אבל נשתדל בכל זאת כה נקודות להוסיף, לפי סדר חלקי הספר. החלק הראשון שהוא המבוא, הל הרב המחבר לחקור „מעולה הי־רות בציצה שעשה הקטן בקטנותו ואח"כ הגדיל האם חייב לקיים במצוה", וכמובן שכאליה מתבקשת השוואה לחקירת רעק"א (הגהות י"א סי' קי"ז ס"ב) בקטן שאכל ביום אחרון של שנת י"ג לעת ערב ו־התחילה הלילה ועדיין לא נתעכל אי־חייב כדאורייתא לברך, וציין הרב המ־חבר לכך וציין להלן פ"ח מעינים ה. אפשרי הדבר, שאף אם בגיל ש־נעשה קטן לא יתחייבו במצוה לאחר שהגדיל, באן ניחון הספק שחייב הבהמ"ז הוא על העיכול ולא על ה־לילה, ואם כן הדבר אין לנו עוד זה שזה עסיקתו של הגרעק"א ז"ל. כשהוא דן במצם מיכור של קטן מצוה, אי בשים שהדה"ב כלל לא בתחייב או שנתחייב רק אי אפשר לעבור וכו', הביא כמה הגדרה, ב־התמסך על הקושיא הידועה שבהל' תפילין בפסק דכתיבת קטן פסולה לתפילין שאינו בקשירה, ובהל' שחיטה נפסק שקטן ששחט שחיטתו כשרה ומדוע לא נאמר שאינו בזבי־חה? זמן הראוי היה להוסיף את ה־הגדרה ה„ישיבתית" שקטן בעצמו לא הגדרה ה„ישיבתית" שקטן מעצמו לא דין, אבל כשאינו פועל שום „חלות" משהו מהני, ומכאן שקטן שהעלה פי־רות לראש הגג ושפך עליהם מים הרי הם מוכשרים כי מעשה יש להם, — ע"י מכשירין פ' ו' — ואילו קטן ש־יתרום תרומה אינה תרומה משום דכתיב וחשב, הגהות רעק"א ריש תרומות — כלומר שבתרומה כעשה ההפרשה יחול ע"י מחשבתו, ועיקרה חלות דין תרומה וקדושת תרומה, ו־אילו הכשר בעי רצון, ובמעשהו ה־רצון מהני, ופשוט שלכך תפילין של קטן פסולים ואילו שחיטה שאינה דין חלות כשרה.

מעניין הדבר שבפרקי המבוא הנר־חבים לא מצאנו פרק שיוחייחד לשא־לה, „עשה הקטן פעולה שיחול חלו־תה לכשיגדיל". בפרקי הספר מובאת שאלה (פרק ח' סעיף ק)... „יש לדון אם עושה שליח ע"מ שהשליח יעשה שליחותו לאחר שיגדיל וכן יש לדון אם הקטן, נעשה שליח ע"מ שיעשה שליחותו לאחר שיגדיל", ומציין ל־נובי"ת אהע"ז סי' נ"ב (הובא לעיל סעיף צ"ב — כנראה שיש פה טעות וצ"ל סעיף צ"ג) ויש להוסיף את שיטתו של המתנה חיים ז"ל בפלס חיים על גיטין (סוגיי דמעמ"ש) שחידש שהשליח מקבל כוח בהמשלה בעת עשיית המעשה ולא בעת מינויו, כך שהוגבי הצד השני של השאלה ברור, לדבריו, שקטן יכול ליעשות שליח לפעולה שיגדיל. וכמובן שיש אריכות בזה, אי זה באמת גדר ה־שליחות ני לפייד הגרח"ע באחיעזר תלוי הדבר במחלוקת הרי"ם והסמ"ע.

בחלק השני על הספר אשר בו גלקטו מאות רבות של הלכות מאלפי ספרים בודאי שקשה „לתפוס" את ה־מחבר בהעלמה או בהשמטה, בכל־זאת כנראה לנו, שבפ"ה כשהוא דן ש־קטן שעשה לעצמו י"ה בסוכה זו, היה לו לציין — בנוסף למה שציין את האבני נזר ז"ל גם את תלמידו הגדול החלקת יואב ז"ל שדן בשאלה זו.

וגם היה המחבר יכול להמשיך ולדון בשאלה, אי קטן עשה סוכה האם חל דין קדושה ואיסורי הנאה על סוכה זו, ואף שהגדיל בתוך ימי החג, וכאן הביא לנו הרב המחבר מקום להתגדר, כי השיטה בסוכה היא האוסרת ב־הנאה כמבואר בש"ע, לנדון אי ישי־בת הקטן נחשבת כישיבה לאסור ה־סוכה בהנאה. ושאלה זו יכולה להה־עשם גם לשאר דברים כגון אי קטן הניח תפילין אם תפילין נתקדשו לא להחילם לקדושה קלה, ועוד בצ"ע זה.

בחלק השלישי, שהוא מלאכת מח־שבת „עיטור" הרב המחבר את הבר־מצוה בשלושה עשר עטרות, כשהוא הולך ומונה אותם בציטוטי מקראות חז"ל ורעיונותיהם של גדולי ישראל.

הבדיל הרב המחבר, שבן י"ג נעשה „איש", ועד „עטורה" שנעשה „גדול". לנו נראה שיש לתת תוספת ביאור ל־הבדיל החילוק, בי דין „איש" תלוי בסימנים, ואילו דין „גדול" תלוי ב־שנים ומצינו חילוק גדול ביניהם, ב־פרק ט' הביא המחבר שבן י"ג שנה אף שלא הביא סימנים כשר לדזה, שי' המור, והשאלה נשאלת, מדוע? והסבר הוא כי לא נאמר בפרשת רי־בים איש, ומשום כך מספיק שיהא ב־דעת. שלם, ו„גדול" הוא בן י"ג שנה שדעתו שלמה ובכך מתבארת שיטתם של רב צמח גאון המובא בטור ה־מכריע סי' ב"ך שבן י"ג שנה מתנתו מתנה אף בקרקע מן התורה, משום שהוא גדול, דעתו שלמה, ובזה מבי שיטיל קצינו מהית, היכא דצריך שיהא „איש" עם המעכב הוא סימ־נים, וכזה גם מוסבר הרמב"ם פי"א מנדרים שבן י"ג אף שלא הביא שע־רות לא בעי הפלאה, משום שהוא גדול.

*

כאמור, כל אלו הם מפניני הערות בהעתבר על דברי המחבר בהקדמתו „ומקום נשאר להקוראים להוסיף לקח ומינן ומנייכו חסיים שמעתתא". לנו נראה, כי הספר הוא אחד היצי־רות הקלאסיות בשדה הספרות ההלכ־תית שיצא לאור באחרונה, שאכנו ציפיר רב ממה שהמחבר לוקח על עצ־מו להמשיך במפעלו „הליכות והלכות בקהודה" שכנראה יוסיפו להגהות אוד־תנו, ואנו בטוחים כי כל הקורא ו־מעיין בספר זה יוסיף דעה והשכל בהנאה רבת, ומתוך ציפיה ל„הליכות השני, אנו מברכים להמחבר שליט"א שבעדיה ימשיך להפיץ תורה ודעת בהליכות עולם, מתוך הרחבה בגשם וברוח.

מחיר הנפט העולמי לא יפחת

ויכה יום ג' — מחיר הנפט העולמי לא יפחת — זאת הכריז המזכיר הכ־כללי של „אופיק" ערביל דחבן בנה ביום ב'.

כשנשאל אם הוא מצפה להורדת מחירי הנפט, בתגובה לתביעה שהוש־מעה ע"י המנהיגים האמריקאיים, הש־יב בבה כי אין הוא סבור שהמחי־רים יפחתו.

לדעתו אין להאשים את המדינות המייצאות נפט בשבה שמתרחש עתה בעולם.

הוא אמר כי מדינות אופיק הגדילו את מחירי הנפט, כדי להגן על כוח הקניה של המוצר המצוא על ידן.

„לא נקטנו כל צעד שנועד בכוונה להרוס את כלכלת העולם, בהפוך הוא. מבלנו האנו ממשיכים לסבול מכל שמתרחש במשק העולמי" — אמר.

בצלאל לנדוי

לימודי דעת על מסכת שבת

לפני כמאה שנה בדיוק, הופיע ספרו הראשון של בעל „חפץ חיים" ובמשך כל שנות חייו הפוריות ראה את חובתו להאיר את עיניהם של ה־מוני בית ישראל, ולהרביץ תורה ו־מוסר לרבים, בכתב ובעל פה כשם שהוכר כרבן של ישראל, ונקדש על כל החוגים, כך זכה שספריו הפכו לקנינם של כל בית ישראל והם עולים על שלחנם של כל ישראל באותו תורה ופשוטי העם גם יחד.

הקופה ארוכה של קרוב למאה שנה עמד מרן החפץ חיים על משמרתו, ומעיירתו הקטנה ראדין הפיץ את אורו למרחקים, שכן ראה את חובתו ב־עולכך בהרבצת תורה ובחינוך תורה, וברבות הימים הוכר כרבן של כל בני הגולה.

את עולמו קנה בהפצת תורה, מה שפחות ידוע הוא על חלקו בהרבצת תורה בישיבת ראדין, ולא זו בלבד אלא שחינך משמרת שניה של ראשי ישיבה, שהמשיכו אחריו את המפעל האדיר, להרביץ תורה לתלמידים, ו־ביניהם התבלט הגאון רבי ברוך יוסף פייבלסון, וחתנו של הגאון רבי נפתלי טרופ, מראשי הישיבה.

תורה חוזרת על אכסניא שלה ולפ־נינו ספר „לימודי דעה" על מסכתא שבת, שיעורים שנאמרו בכולל ראדין בקדימה מאת הגאון הצעיר ר' אלעזר יעקב חיים בנו של ראש ישיבת רדין הגאון רבי ברוך יוסף פייבלזון זצ"ל. צנועים הם בני הישיבות שאינם נוש־אים את עיניהם להתבלט ולשאת בעול הציבור, ואף יש בכך ממידת ענוותנותם, שאינם רוצים לעשות את התורה קרדום לחפור בה, וכך נמצאו בין בני הישיבות אבות ובנים, סבים ונכדיהם, שנכנסו לאהלה של תורה ו־לא יצאו הימנה, כדי שלא ליהנות מ־כתרה של תורה.

לאחרונה זכינו שכמה מן הבולטים מבני הישיבות שנתתכנו בתלמודי ה־תורה, ללא כל מגמה לרבנות, אולם לימים עלו ונתעלו לשמש אם כראשי ישיבות, מגידי שיעורים, משגיחים רוחניים, הנושאים ונותנים עם תל־מידי הישיבות, ואם כרבנים ודיינים יושבים על כדין ופוסקים הוראה ל־קרוב ולרחוק ובניהם מתבלט ה־גר"ח פייבלזון ראש ישיבת ראדין בקדימה, שהגיש לפנינו את ספרו השני „לימודי דעה" על מסכת שבת, ובו הוא ממשיך את דרכו לבירור ה־הלכה בעמקות ובשיטתיות כדוגמת ספ־רו הראשון על יורה דעה, שכבר שיב־חוהו רבנן.

כותב טורים אלה מרשה לעצמו ל־נצל הזדמנות זו, כדי להעלות על הכתב מקצת מן המקצה מרחשי לבו בלבבם של אותם אברכים בני ה־כוללים, המתישבים יחד עם בני משפחותיהם, בערי הפיתוח או במושבות ביהודה, ומקימים שם מרכזי תורה המקרינים אורם. לקרוב ולרחוק.

לרגל מלאכתו הוא נתקע לפרקים באותן מנקודות אלו, והוא מופתע לש־מוע בשיחות אגב, מפי אנשים רחו־קים לגמרי, משיחים לפי תומם, כלהא ההערכה למפעלם של אברכים אלה, למעודדיהם ולתומכיהם. אין ספק כ־אוירה זו תשפיע ברבות הימים על הזאטוטים בני שנתיים—שלש, ילידי אותה מושבה קטנה בשומרון, היוד־עים כבר שישנה „ישיבה", הם מצ־ביעים בגאווה לעבר אותה גבעה, שם מרוכזים בתיני הגבורים של בני ה־כולל ושם גם הישיבה.

עובדה שאבותיהם לא יכלו בנעו־ריהם להצביע על מקום הישיבה ב־מושבה, עשוב משום שאלו טרם הוק־מו במושבות, ועובדות כגון אלו הש־פיעו על צביונו החדש של הישוב החדש. הקמת ישיבות וכוללי אבר־כים בערי הפיתוח ובמושבות כגון ק־דימה, מסמלת ראשית המפנה בכוון להגשמת התקוה לקיום ההבטחה „ו־מלאה הארץ דעה", ולקטני האמונה יאמר שהסיכוי לקיום והתפתחות י־שיבות וכוללים באזורים אלה נראה רק לפני דור אחד כחלום באספמיא.

המחבר נודע בצדקתו ויראתו, עמל ויגע בתורה, ויגיעתו ניכרת בתוך הספר שלפנינו, „לימודי דעה" על מ־סכת שבת. אין ספק בידי שהמחבר לא התכוון ליהנות מכתרה של תורה וכאשר הביא את הספר לדפוס התכוון לביסוס התורה של כולל ראדין במושבה קדימה ודבר זה ראוי לעידוד, אולם עם הופעת הספר מפרי עטו אנו נוכחים לדעת עד כמה כהוו גדול. כאן מצא הפטיש את סדנו, המחבר שידענוהו הכרנוהו מימי חורפו על רוב שקדנותו, הצליח להוציא דבר מתוקן מתחת ידו, באספו בספרו את שיעו־רו שהושמעו בפני בני כולל ראדין בקדימה ואשר מקיפים את מרבית העניינים הנידונים במס' שבת בספרו הוכיח את כוח החידוש שניתן בו ו־הדברים מאירים ושמחים כנתינתן מ־סיני.

ספק רב אם אי פעם כבר זכה כולל ראדין ב„קדימה" בפרסומת כל שהיא, בני הכולל בורחים מפני הפרסום. הקב"ה רצון יראיו יעשה ורצונם זה כולה בידם אולם אין בכך כדי לפ־טור אותנו מן החובה לציין לשבח את מסירותם של אותם האברכים ה־סוללים דרכים בארץ לא זרועה.

וכאילך ראוים לברכה כל התומכים המחזקים בכולל, כולם יבואו על הברכה מנותן התורה, ויתברכו ב־כל מילי מעליותא כן נזכה ביחד להגדיל תורה ולהאדירה.

הבית שלנו

מחלות המעיים צרה המונית

קופת חולים הכללית מיככה את ביקורי החברים בגלל מחלות מעים במספר העגול — חצי מליון. הסטטי־סטיקאים אומדים את מספר הסו־בלים מאירועים קלים יותר של זי־הומי מעים שהסובלים מהם אינם פו־נים למרפאה ב־2.5 מליון.

יובן כי בשים לב לעובדה שאנו חיים בארץ שאקלימה סובטרופי, ה־אמרנה דבות כי פשוט לא יתכן ל־השמר לחלוטין מחולי המעים לסו־גיו, ובפרט במחלות הקלות יותר, אך יש לזכור כי 5 אחוזים בין החולים במחלות הקשות שהם למעלה מבני 65 או למטה מבני שנתים עלולים למות מהתקף של המחלה (בגלל כשרם המועט להלחם בה) שוב אי אפשר להתיחס לכך בהרמת ידים ב־דילה.

לעתים קרובות נושאות אצלנו מ־חלות המעים ההמוניות אופי של הב־פרנדיות הכנוניות. באמצע הלילה ל־אחר סעודה דשנה בחתונה או שמחה אחרת מותקף בית החולים ע"י 50־80 איש שאין הכן להשכיב אותם ו־כולם סובלים... מהרעלת קיבה.

פרסומי משרד הבריאות מלמדים אותנו כי המזונות החשודים הן: בשר, מאכלי בשר ודגים פגעו ב־95 אחוז בערך בין הסובלים בהרעלות ההמוניות, עוגות ומאכלי חלב הן הגורמים אצל כ־40 אחוז מן הנפ־געים והפירט בעורב גרם להרעלה אצל 15 אחוזים הנותרים.

לכאורה יודעת כל אשה, ובודאי כל טבחית במטבח קיבוצי את כללי ההגיינה היסודיים, מדוע בכל זאת אנו מגיעים למספרים כאלה בכל ה־נוגע לתוצאות האכילה?

התשובה לכך פשוטה כל כך, שהיא משום כרגיה, ראשית יודעים — אבל בתלולים ושנית — לא יודעים הכל כמו שצריך.

למשל, יש נשים רבות, וגם מב־חיו ביניהן הסבורות שכום מה ש־המקרר מעין קוטל הידקים, וכל מזון שנשמר בו הריהו חפשי מחיידקים, כאלו עבר הרתחה. לא מעט הר־עלות קיבה ארעו כתוצאה מאמונה זו.

העובדות האמיתיות הן כי רוב החיידקים הפתוגניים (מחוללי המח־לות) המוכרים לנו אוהבים חום בי־נוני ומתפתחים היטב בטמפרטורות ה־נעות בין 25 ל־45 מעלות צלסיוס, היינו, סוה הגוף את חום הסביבה המקובל על האדם (פחות או יותר) הרתחה, כלומר טמפרטורה של 100 מעלות צלסיוס משמידה את רובם (יש טובים עקשנים שגם הרתחה אינה מועילה נגדם) — למשל ההי־דק הנקרא קלוסטרידיאום בוטולי־נום, שהוא למזלנו נדיר כמו בדרך כלל בקופסאות שימורים של בשר ו־ירקות שלא הוכנו כהלכה הידק זה מפריש רעלן מסוכן ביותר הגורם שיתוקים ואף מות. חשוב ביותר לה־דגיש כי בגב ההידק הזה והרעלנים שלו אינם מושמדים בבישול. והרי הזה רגילים ולכן כל קופסת שי־מורים שמכסיה התנפחו יש לראותה כנגועה וחובה להשמידה) טמפרטו־רות נמוכות, למטה מ־10 מעלות צל־סיוס משתקות את פעולתם של ה־הידקים אך אינן משמידות אותם. ב־רגע שההידק שב ונקלט לטמפרטורה נוחה לו הוא יחזור לפעילות רגילה. ומהר.

מזון שבושל ע"י הרתחה בסיר מ־כוסה. אפשר להשאירו ללא קרור בתוך המקרר אפילו שלושה ימים. רק אם המכסה נשאר על הסיר כל הזמן, היום אין צורך בכך משום שיש מקרר אך כדאי לדעת כי הידקים ש־הושמדו לא יוצרו שניה, אך כיד עם פתיחת הסיר הוא שוב פתוח לקבל הידקים מהאויר או ע"י מגע יד, אין צורך לזרוק המכנו של סיר ב־שום שלא הושאר במקרר אך מצד שני אין לשכוח באלו תנאים הוא שב והופך להיות מוקד להידקים.

לפני כשנתיים הבאתי רשימה בתוך „כתיות" על הסכנה שמתיכום מזון. אכילת מזון ובעיקר בשר ודגים ש־בישלו יום קודם ונשארו לאחר האר־רוחה הכנסו למקרר (והוצאו והוחמו אך מעט, מסוכנת ביותר, משום ש־החימום קל נותן להידקים טמפרטורה בעיבת להתרבות הם יכולים בבת אחת. ובכדי אם לא אוכלים מיד את המזון המחומם להגיע למספרים אס־טרונומיים (בתנאים נוחים עשוי הי־דק להפך „לאב" למליוני צאצ־אים תוך יממה) והאוכל מכניס ל־קרבו בנוהויה, מנה יפה של רעל קטלני. יש לכן לחמם עד הרתחה ו־להרתיח מספר דקות מזון כבשר או דגים שהושאר במקרר, או לאכלו קר.

משימה אפשרית

אפשר בהחלט ואף חובה על כל עקרת בית לנקוט בכל אמצעי ההת־גוננות הביתיים האפשריים כנגד הי־דקי הבציע.

ראשית עלינו לדאוג שלא יכנסו למטבחינו מזונות מזוהמים או מקול־קלים יש להקפיד שמקורות האספקה שלנו, היינו חנויות המזון למינהן ה־צמודות על רמה הגיינית נאותה. יחסה של עקרת הבית אל המזון הנ־קנה קובע את יחסו של בעל החנות, עקרת בית שאינה קונה מזון ישן, ביצ מדוקה קופסת שימורים כוה־לדת והמעירה לבעל החנות על רש־לנות בשמירת נקיון החנות תוכל ל־היות בטוחה יותר מאחרות כי לביתה נכנס מזון טרי מזין ונקי: בעל חנות שיראה כי אין שמים לב למה שקו־נים עלול להזמין את סחורתו אצל ספקים מפוקפקים שאין לבטוח בב־קורת האספקה שלהם.

הטיפול הנכון במזון ברגע הגיעו הביתה הוא החובה הבלעדית בדרך כלל, של עקרת הבית. הקפדה תמ־נע מבני ביתה בעיות מעיים. היא צריכה להפריד באופן מוחלט בין מזון מעובד ומזון שטרם הוכן לאכי־לה. לעסוק במזון בידים נקיות, לא־חסנו בכלים נקיים ומוגנים בפני הדירות בעל חיים שונים. להרגיל את הילדים לאכול בידים נטולות ונקיות ובכלי אוכל נקיים, וכמובן להקפיד על נקיון המטבח, פח האשפה וההצר בכללה, גם באמצעות הדברה.

זיהום מעים אינם תוצאה רק של מזון מקולקל, גם חמרים מזוהמים ה־נמצאים במגע ידם של ילדים, גו־רמים להוצאה דומה וחריפה יותר.

בהערת אזהרה אציין כי חיידקי שיתוק הילדים והידקים הפו־געים בדרכי הנשימה ובכבד חודרים אלינו דרך המעים, והמחלה כהגית החלה בשלשול קל, זהירות ונקיון ישמרו עלינו ממחלות קשות וקלות כאחד.

כדאי לגשת אל תינוק בוכה

נדמה כי אין בית שהויכוח אם „כן לגשת אליו" או „לא לגשת אליו פעם צליה. הויכוח מתהיל בדרך כלל בין ההורים הצעירים, כאשר לאב נדמה כי האם לא שמה לב לתינוקה ומבליך בין הסבא והסבתא לילדיהם וגם בין האמהות לבין עצמן.

האמת קשה להכריע. נדמה כי התינוק קיבל הכל. הוא היה לא מכן. מצב בכי. רק הרגע סים את ארוחתו מיטתו נקיה והלקה ללא קמט... והוא בוכה. מצב כזה יוצר כר נוח לויכוחים האם מצוב־בעה כי עשתה כצווה את הכל, וה־קטן בהם „מבוגר" ואלו הבצל הסבא או אבא הושבים כי בכל זאת לא כדאי לתת לו לבכות סתם וכדאי ל־גשת ולהרגיעו.

מגיבים לשני הכיוונים

ישנם הורים המגדים בטיפול בילד כל גיל קל ביותר של התינוק חובה להגובה עם השבע הציוק הקל ביותר כי באמצע הלילה הם ממהרים לקח־תו בזרועותיהם גם אם פרוש הדבר שעליהם יהיה לבלות חצי לילה ב־בילוים בדידה כשפרי בסגנ בידיהם יש ביטוניים, הללו ממתינים מספר ד־קות כדי לברר אם הבכי היא רק זמני או רציני יותר, ורק אז נגשים כדי להרגיע. אם הבכי לא נפסק ב־גתים. אך עד היום לא זכה נושא זה לטפול „מדעי".

בפה הגיע כנראה גם תורו של נו־שא זה. והוא זכה לפעולה של פס־יכולוגית בריטית, שהפרסמה בשל החקירה על הקשר בין אבהות ותי־נוקותיה. תוצאות המחקר הן הד מפתיעות: תינוקות שהוריהם חשים אליהם מיד בתחילת הבכי בוכים ב־משך הזמן פחות מתינוקות שמני־חים להם לבכות זמן ממושך.

המחקר הקיף משפחות רבות בהן היה תינוק שזה עתה נולד. חוקר מ־צוות ד"ר איינבוורה ביקר אצל המ־שפחה פעם בשלושה שבועות ובכל ביקור שהה שם ארבע שעות ורשם את הדירות הבכי, את אורכו ואת ת־גובה ההורים. הביקורים נמשכו מן השבועות הראשונים לחיי התינוק ועד סוף שנתו הראשונה.

במחקר נמצא כי התינוק הממוצע בוכה כשבעה דקות בכל שעה בש־בועות הראשונים לחייו, וכארבע וחצי דקות בהגיעו לגיל שנה ברור שאלה הם ערכים ממוצעים בלבד. ההבדלים האינדיבידואליים בין התינוקות הם גדולים: תינוקות אחדים בוכים בע־שרים דקות בשעה, ואחרים אינם בו־כים כמעט בכלל. תינוקות ראשו־נים במשפחה בוכים לעתים קרובות יותר מאחדים.

רוב האמהות מתעלמות בממוצע כמחצית ממקרי הבכי. אך גם כאן היו הבדלים אינדיבידואליים ניכרים והרחמניות ביותר התעלמו רק ב־4 אחוזים ממקרי הבכי ואילו הקשוחות ביותר התעלמו מ־79 אחוזים מן ה־מקרים.

כאמור נמשכו ביקורי הכיה הללו שנה ובהלהלכם נמצא באופן בלתי מוהלט כי התינוקות שאבותיהן מי־עטו לגשת אליהן בעת הבכי בכו הרבה יותר מן הממוצע בתום השנה הראשונה. אמהות שניגשו לתינוק בכל פעם שבכה ולקחו אותו בידיה או השקיטו אותו בעזרת צעצועים או לטיפות הצליחו להוריד את הדירות הבכי לחצי או יותר, ההבדלים בתדי־רויות הבכי אצל תינוקות בני שנה נובעים בעיקר מהתנהגות האם במשך שנה זו.

באיזו שיטה לבחור

מסתבר כי לא לכל שיטת הרגעה יש את אותן התוצאות, גם תינוק שזה עתה נולד וגם בן השנה נרגעים הרבה יותר מהר כאשר לוקחים או־תם בידים או מאכילים אותם. אך כ־שהתינוק גדל יש שיטות יעילות אח־רות להשקיט אותו, לרוב המכריע של הילדים בני השנה יש השפעה מ־נגיעה או כאשר מלטפים אותם, ור־בים מאוד נרגעים כשהם רק רואים אדם עובר להם. כהבית מן הילדים הנבדקים נרגעו כאשר דברו אלי־הם.

כיצד מקבל הילד את אמו אם איי־נו משתמש בבכיו — הוא לומד ל־סובב את ראשו לכיוון האם כשהוא רוצה שתסתכל אליו.

בעתיד כאשר תינוק יתחיל לב־כות, מוטב שתגשי אליו תקחי אותו בזרועותיך או תדברי אליו. זהו ב־אמן משתלם העשוי לחסוך לך בכי ביותר בחדשים הבאים.

„בילוי" עם הילד

צאי וחשבי, כמה פעמים במשך ה־יום את משוחחת שיחה משמעותית עם ילדך, איך את יוצרת עמו קשר? מתוך שיגרה יום יומית הערות או בקו־רת סתם.

כאשר את יוצרת אתו קשר של שי־חה כמה זמן זה „לוקח" לך? לא יותר מאשר 15 דקות שכן גם זמן קצר זה הוא מייר.

רוב ההורים מסתפקים בשלושה פרקי זמן קבועים לשיחה עם ילדים, כאשר ילד נתקל בקשות לכשל — וזה יכול לקרות בכל שעה. כתוצאה מנפילה או תאונה שארעה — עשויה אמו ל־רוץ ברגע שתשמע את בכיו ולהגיב כך: „יהו מסכן שלי, פצעת את הברך החמודה שלך, בא הביתה, אמא תטפל בך אחרי שתשכב ותנוח". או „אל תבכה זו לא אשמתך זוהי המדרכה המטופשת והאבנים השבורות"... או טיפש שכמותך! מדוע אינך נזהר?!!

שימי לב שהורים נוטים בעקביות להאשים אנשים אחרים או חפצים שונים מסביב, כגורם בפיתויו של ה־ילד ובכך קובעים דוגמת סיסה ברו־רה שהילד יחקה אותם כשיגדל — הוא יאשים תמיד את הסביבה בחוסר המזל שלהם, התגובה הנבונה ביותר לחבלה גופנית קטנה היא לטפל בה במישור הריאלי, יש להתייחס לחבלה בקלות ובטבעיות, לומר לילד בבטחון: „זוהי רק שריטה בוא נחבוש אותה, אתה יכול להמשיך ולשחק, לכל אחד קורות מכאב למעם האונה קלות־ההתבוננות על החבלה של הילד ב־פרספקטיבה נכונה, חשובה מאוד ו־משמשת הכנה טובה של הילד לקראת היום.

בבוקר, כאשר הילד נשלח לבית־הספר יש הזדמנות ליצירת מגע נוסף עם הילד, ודווקא קשר זה עשוי לקבוע את מצב הרוח למשך כל היום.

ההורים צריכים להשתדל לשלוח את ילדים כשהוא במצב רוח טוב. אך ברוב הבתים מתחיל הבוקר עם הערות בכו — שכחת את הספרים שלך — או לא כפתרת את המעיל שלך, שוב אני צריכה להזכיר לך? כאשר ילד זוכה לביקורת והערות במשך כל הבוקר הוא לא ילך לבית הספר מלא בהתלהבות ושמחה.

נכון, ישנם ילדים שבאופן טבעי התנהגותם בבוקר נדמות בעיות, ב־אופן טבעי הם שכחנים ואטיים, אולם הרוגז בבוקר וההערות ההוצבות לא ישנו דבר, ובודאי שלא נוהר אלא לורז אולם כדאי לחשוב על שיחה עם ילדים כאלה בזמן נח יותר מאשר בבוקר ועתה להעיר בצורה ידידותית וחברותית נעימה כמו: „ראיתי את ה־ספרים שלך בחדר, בא נשים אותם ליד הדלת כך שתזכור לקחת אותם". או „בא נתבונן בשעון כדי שאיש מאתנו לא יאחר היום".

ילדים מגיבים תמיד באופן חיובי כאשר ההורה או המבוגר מתהלך עכב באחריות, או אורח דבורו מודה ש־הוא שותף פעיל לדרישות מן הילד. לילד קל יותר להגיב לדוגמא החיה של ההורה מאשר לביקורת בלבד.

הזדמנות נוספת בה יכול הורה ליצור מגע עם ילד היא ברגעים הרא־שונים בהם נכנס הילד הביתה, הגי־בתו לבראהו תקבע אם אכנם יפתח הילד את ליבו או יכבתו וההורה לא ידע כלום על פעילות יומו. ילדים יחל־קו בקלות את חויות יומם אם האמא נראית במצב־רוח מתאים להאזנה. אולם יש לזכור שכאשר ילד נכנס הביתה אין צורך לקפוץ ולשאול, „ספר בדיוק איך עבר היום?" ברוב המקרים כדאי להתבונן בו, להבחין במצב־רוחו וע"י ההבחנה לעורר בו את הדיבור כמו למשל: „אתה נראה עייף" או „אתה קצת עצוב קרה משהו" אכזבה כזו בהפסק ע"י הילד בהשתתפות בגה בצעלו והוא מקבל אותך בהורה שאכ־פת לו ובד"כ גם יספר לך.

גם מגע פיזי עם הילד כמו חיבוק או נישוק — הגב דרך היובית לקבלת פני הילד.

אם כך ישנם שלושה מגעים קבועים בבוקר בצהרים וכאשר הילד הולך ננהבל קלה. האם הטבת פעם שאפ־שר להרחיב את הקשרים הורים רבים מתלוננים שהם „עושים הכל למען ילדיהם", והילד פשוט לא יודע להעריך זאת. כדאי שההורים אלו ישנו את דרך מחשבתם ובמקום להתבונן על פעולו־תיהם כ„למען" הילד, יחשבו שאלה הן פעולות שהם מבצעים „ביחד" עם הילד כן כן כדאי גם למצוא זמן בוכה ל„בילוי" עם הילד כהוך הבר־ קובל, כל שלושת המצבים הרגילים.

מיום כיפורים ההוא עד יום כיפורים זה

(המשך מעמוד ב')

דברים — בנשק המכון העדבי, ב־שלושת התחומים האלו היתה ידינו על התחתונה. התמונה הזו ידועה לכל מי שקרא עתונים ועקב אחרי ארועי השנה החולפת, סקירת המצב הזו היתה צריכה להביא את כולנו למסקנה הבלתי נמנעת כי כוח האדם כאין ובאמצעיו הדלים אינו יכול להשיג מאומה. היינו צריכים להגיע לתשובה ולא הגענו. כמו אותו בטחון עצמי גבוב שהודביק את העם אחרי מלחמת ששת הימים, נתקף עתה ביאוש גבוב לא פחות, בתהומות של הרגשת חוסר אונים נשמטו מתחת לרגליו כל ה־דברים שבטח בם ונתגלו כאפסים. ו־כמו הילולות תשמיהה על השכם נתקף עתה בפסטיבל של ביקורת עצמית, בציד מכשפות, בחיפוש אחר אשמים ובחוסר תקוה. היאוש של היום חסר תכלית כמו שהיה הבטחון של אז. היאוש של היום מביא להוללה, כמו שהביא הבטחון של אז בהויות „אכול ושתה כי מחר נמות". זה וגם זה אינם רצויים, זה וגם זה אינם התו־צאות האמיתיות שהיו צריכות להביא עלינו שתי המלחמות.

רכושו האישי של רוקפלר — 62.5 מיליון דולר

וושינגטון. — נלסון רוקפלר, המועמד לתפקיד סגן נשיא ארה"ב אמר ביום ה' כי לפי אומדנו מגיע רכושו האישי ל־62.5 מיליון דולר. לסכום זה יש להוסיף את ההכנסות מקרנות, שהשביון מסתכ־מים ב־120 מליון דולר.

מי שהיה מושל מדינת ניו יורק פירסם נתונים אלה, כדי לתקן ידיעה מסויימת שפורסמו ע"י אמצעי התקשורת, לפיהם מסתכם רכושו ב־33 מיליון דולר בלבד.

ועדת הסינט תתחיל ביום ב' בשמיעת עדויות בקשר עם אישור מינויו של רוקפלר לתפקיד סגן נשיא ארה"ב.

הבנק העולמי: הכנסת התושבים בארצות העניות לא תגדל עד 1980

וושינגטון, — ההכנסה לנפש בארצות העניות והמאוכלסות ביותר מבין הארצות המתפתחות, קרוב לודאי לא תגדל עד 1980 — מסר הבנק העולמי.

בדו"ח השנתי העומד להתפרסם מחר לקראת ועידתו הכללית, צייר הבנק תמונה קודרת מאד על תוצאת המשבר הכלכלי העולמי לגבי הארצות המתפתחות.

בדו"ח נאמר כי נראה שהסיכויים להתקדמות כלכלית וחברתית במספר גדול של ארצות מתפתחות נתונים בסכנה חמורה, ביחוד לגבי העניות שבהן.

הבנק מזכיר כי רק לפני שנה הובעה תקוה לשיעור צמיחה שנתי של 6 אחוזים בממוצע למכלול הארצות המתפתחות.

מספר הארצות המפיקות נפט או חמרי גלם, אולי יעלו על שיעור צמיחה זו אולם הצמיחה בארצות רבות אחרות תהיה נמוכה מ־6 אחוזים עד לסוף העשור הנוכחי, „ושיעור הצמיחה של הארצות העניות ביותר, כלל המאוכלסות ביותר, יהיה כה נמוך שהכנסתן לנפש לא תגדל כלל עד 1980".

תמרים ממולאים

רוצה תוסיף נחבד, קל להכנה ואס־תטי למראה כדי להגיש בחג יבכן ה־בינו לך:

50 גרם אבקת סוכר, 50 גרם שקדים (או בטנים) טחונים, 1 חלבון כביצה קטנה, 200 גר' תמרים, סוכריות קצ־פת לקישוט (ולא הכרחי).

ערבבי את אבקת הסוכר עם השקי־דים הטחונים, טרפי קצת את החלבון הביצה במזלג והוסיפי לחלבון בהדרגה את תערובת הסוכר. הניל בהישה עד ש„יתקבל בצק מוצק, אם ה„בצק" רך מדי הוסיפי עוד אבקת סוכר, העבירי את הבצק לקרש שפזרת עליו סוכר, לושי את הבצק בקלות עד שיהא חלק ואחיד.

עשי חתך לאורכו של כל תמר ו־הוציאי את הגלעין בעזרת סכין חדה, בלי לקלקל את צורת התמר. הח־בירך בפה בתם בן ה„בצק" והוציא ל־צורת בקליפה העצוגנה, הכניסי לתוך החדר כך שחלק מן ה„בצק" יבלוט החוצה.

קשטי את המילוי הבולט בסוכריות (לא הכרחי לפי טעמך). הכניסי כל תמר לסלסלת נייר. ערכי את הסלסלות בקופסא נאה זו לצד זו.

מה שלא כתוב בספר הבישול

איך לקנות טוב?

יצאת לשוק וברצונך לקנות ירקות. תתפלאי בודאי שרבות הן עקרות הבית שאינן יודעות כהו בצבע ירק טרי וטוב לקניה.

תפוחי אדמה טובים כשהם קשים וחלקים, אלו שאותם נקראים „כאו־הרים" נשמרים הרבה יותר טוב מאלו „החדשים" תפוחי אדמה בעלי צלקות והכתם אינם טובים, יש להלק גם כל סימן של כתמים ירוקים. תפוחי"א שבוגים טובים יותר לטיגון. הבצל־צריך להיות בד"כ עגול בצורתו, בהיר ועם קליפה יבשה, כתמים על ה־קליפה החיצונית או העווזר מעידים על רקבון, שום טוב הוא זה ששיניו בוטקות, הן רהוסות בצפיפות רבה בהתה לקליפה החיצונית, אם מצאת שום שנובט או מגזבק או שקליפתו קרועה — סימן גרוע.

כשאת קונה תירס השום שגרגריו יהיו „חלביים" תני להיוצה באצבעך, אם הגרגר עסיס ונוטף „חלב" (בין הגרגר) סימן שהוא בשוטה יפה. כ־דאי גם להקפיד שקליפתו תהא בצבע ירוק טרי ולא צהוב.

אם ברצונך בשעועית או אפונה, כדאי לבדוק את התרמילים, הם צרי־כים להיות ערוכים ולא גדולים מדי, צבעי ירוק להה ומלא.

ראשי הכרוב הטובים בזהר לבישה — צריכים להיות מוצקים וכבדים יחסית לגדלם, נוזם התוך טריו לראש ועליהם ללא כל סימני דהיה. כנצי הכרוב צריכים להיות מוצקים לנגע וצבעם בהיר, סלרי טוב הוא זה ש־אורכו בינוני, כדאי לבדוק אם הוא פריך, נתעים שדהוו בסביב הלב הצלים לא כדאי לקנות.

החציל טוב הוא זה שגונו סגול כהה, החציל צריך להיות מוצק ולא רך, בלי הבורזה ושריטות על גופו החלק, פלפלונים טוב לקניה כשהם מוצקים למגע, בצבע ירוק בהיר, כדאי להקפיד ולא לקנות בנומהיב ורכים.

הקשואים הקטנים הם הטעימים ב־יותר, הגדולים צריכים להיות מוצקים ולא ריקים, כדאי להזהר באלה שהם כבדים יחסית לגודלם ושהם נקיים מכל כתמים.

כדאי להקפיד לקנות ירקות שעליהם פריכים והבעים ירוק אופייני, כל מיני נבירה או צמיחה כגבעם בירים על הדקנות או התקשות. גם עלים רבים ובלים או שצבעם דהוי מצביעים על כך שכדאי להזור בארגז אחר.

לוח היום

ב"ה, יום ששי, י"א תשרי השל"ה

המשנה היומית: כלים ה, ג־ד

הדף היומי: חולין קלד

ההלכה היומית: שבת שעט, ז־ט

זמני היום

סוף זמן קריאת שמע	5.43
סוף זמן התפילה	9.53
שקיעת החמה	6.[illegible]
מחר	
זמן עלות השחר	4.58
זמן הנץ החמה	6.27

תורנות בתי מרקחת

ירושלים

ליל שבת: „עזרה" רח' עזה 15. יום שבת: „רמות אשכול" רח' מרבד כב־הרי, רמות אשכול. מוצאי שבת: „כי־צלות דפנה" רח' בעלות השחר בבין 129.

תל אביב

ליל שבת: „פרנקל" דרך המלך גורג' 28. „שלמה המלך" רח' שלמה המלך 78. יום שבת: „בורשבוב" רח' בוגר־שוב 60. „בצור" רח' יהודה המכבי 33. מוצאי שבת: „בושקוביץ" רח' המלך גורג' 25. „גורדאון" רח' בן יהו־דה 183. „מעין חיים" שד' ירושלים 49 יפו.

בני ברק

ליל שבת: „רפואה" רבי עקיבא 63. שבת ומוצ"ש: „בני ברק" רח' עקי־בא 110.

רמת גן

ליל שבת: „גנהר" רח' ויצמן 17, גב־עתיים. שבת ומוצ"ש: „הרצל" רח' ארלוזורוב 81.

חיפה

ליל שבת: „בלפור" רח' מסדה 7.

שבת ומוצ"ש: בג"ל.

פתח תקוה

ליל שבת: „פינבקר" רח' פינבקר 2.

שבת ומוצ"ש: „ביבבייך" רח' חפץ חיים 6.

תורנות רופאים

ירושלים

משעה 8 בערב ועד 7 בבוקר — תחנה מגן דוד אדום — רוממה. מרפאה עם רופא פתוחה במקום למקרים דחו־פים במשך כל שעות היממה.

תל אביב

ד"ר הר אבן. אפשטיין 6. ד"ר סגל. בלוך 12. רופא תורן במד"א. טל [illegible]

חיפה

תחנה מד"א. — חיפה — טלפון 101.

תורנות בתי חולים

ירושלים

ליל שבת: ילדים — הדסה. פנימיה ונשים—ביקור חולים. כירורגיה וע־ינים — שערי צדק.

שבת ומוצ"ש: פנימית — הדסה. יל־דים כירורגיה נשים ועינים — שערי צדק.

בתל אביב

ליל שבת: „רוקח הדסה" — למחלות פנימיות. „איכילוב" — למחלות כי־רורגיה.

שבת ומוצ"ש: „איכילוב" — למ־חלות פנימיות וכירורגיה.

בחיפה

ליל שבת: „רוטשילד"

שבת ומוצ"ש: „[illegible]"

مكزامن الأصل

הד היום

ופרוש עלינו סוכת שלום

מ/ה אשתקד כאשר המלחמה פרצה בעיצומה וטרם עמדנו על משמעותה החמורה, היתה למשאלה-תפלה זו כמעט אקטואלית שפרצה מן הלב ההומה בפחד וחרדה על העם העומד במלחמת הגנה נגד אויביו שהתנפלו עליו. היום שנה לאחר מלחמה דמים זו, כשהמה ביתה בישראל הרבה מושגים ועקרת הרבה הנחות-יסוד במקובל, יש לה למשאלה-תפילה זו בימי חג הסוכות הבעל"ט משמעות מרחיקה לכת יותר והאקטואליות שלה רבה עוד יותר.

כשונה הדבר, מעולם לא נראה עוד השלום באיזור רחוק יותר מכפי שנראה בימים אלה. בניגוד לרוח השלום שנשבה באיזור, סמוך לסיום המלחמה אשתקד, רוחות היום הרבה פחות כאה. אויבי ישראל כיום אינם מוכנים להעלות על דל-שפתיהם את תקות השלום, כל מה שהם מוכנים לעשות אינו אלא הפוגות פוליטיות, אבל כן הבחינה הבטחונית אינה אלא תקופת רגיעה כשלב הכנה לקראת מלחמה חדשה.

היו זמנים שאויבי ישראל נקבו מחיר לשלום, זה היה מחיר יקר ובלתי מתקבל על הדעת, אולם, התמורה שהם מבקשים אינה יכולה להחשב ככלי המחזיק את השלום, כפי שאינם רוצים להניח לנו אפילו זכות קיום עצמאית. שנה לאחר מלחמת יום הכיפורים, חזרה ועולה התביעה הנוכה להביכה בינלאומית מקושת, להכיר בארגון המחבלים הפלשתינאי כנציג בלעדי, ומטרתו של ארגון זה מסתכמת בהצבה, לכונן מדינה פלשתינאית חילונית שבה יקבעו אנשי המירוד הערבי, מי רשאי להשאר בה ומי צריך לחזור למקומו.

זוהי הרגשה כבדה מאד, אפשר שהיא עלולה להוליד החרדה הדלון, אלא, שדוקא מתוך תחושה זו, היאוש צומחת התקוה, זו המתבטאת בתפלה שאנו חוזרים עליה הערב: ופרוש עלינו סוכת שלום חיים ושלום, מתוך המצוקה בהלקתה הכמיה והתאיפה לשלום אבל שלום זה אינו יכול לבוא לנו בידי אדם. כל אותן התקוות שתלו אנשים ביוזמות השלום של מדינאים דגולים, התנפצו, המדינות הערביות מציעות לישראל שלום בתנאים שקשה יהיה להיות פבן, שלום שמשמעותו יהיה התנודת הגלגל אחוריה תקופה ארוכה.

הדברים אינם נאמרים כדי להוסיף ולהכביד על הלב בשעה שאנו יוצאים לדירת קבע לדירת ארעי, בשעה שאנו מתכוננים להכן לשמחתנו, שבו אנו מצווים לשמוח בדין, אלא כדי להדגיש טוב את העובדה שמשתדלים להסתיר אותה שמתעלמים כמנה בכוונה תחילה, שהשלום המיוחל לכולנו, אינו ניתן להשיג באמצעים מדיניים, בדיוק כפי שעצם קיומנו כאן כל אותן השנים של מאבקים ומלחמות אינו תופעה טבעית שאפשר להסביר זאת בדרכים פשוטות. בודאי לא בתכסיסים פוליטיים שבני אדם הורים אותם בזכותם, כל מהלך ה־ מאורעות בחיינו בכתב עברות הביב בערגר הנחה זו. מי שאינו מאמין בהשגחה העליונה, אינו יכול להסביר את סוד קיומנו ככבשה אחת בין שבעים זאבים, מי שאינו מאמין שהשלום יבוא עלינו בדרך של הארת פנים, על ידי השורה מכה בהלום על ישראל קשה לו להיות אופטימי, אם נתמב בלבון והורת.

אנו יוצאים מדירה קבע לדירה ארעי, יש בזה הרבה מן הסמליות של האמונה היהודית, שהגלות שלנו אינה אלא דירה ארעי, הדירה הקבע שלנו בארץ ישראל היא העומדה לנו לנצח, ובתוך צפייה בלתי מכוררת לישועה ולגאולה, אנו הוזים ומתפללים: ופרוש עלינו סוכת שלומך, ותקננו בעצה טובה מלפניך, והושיענו מהרה למען שמך והגן בעדנו וגונד.

על משמר השליחות האגודאית / ראיון עם חבר הכנסת וסגן ראש עירית ת"א הרב י. מ. אברמוביץ

כאשר כל אדם בישראל יצא את השבוע בסוכה של שנה, הוא מעביר את הכאון לנגד עיניו, הוא כבר שלילה בתוך כוכה לספר את המעשים. אם ביחוד כך, של אדם כמה וכמה באיש צבור שהוא צריך להיות נאמן לשליחות, לכן ראוי לו לשמוע את תסכים לנגד הצבור כהוא מיצג אותו כדי שהצבור יבחר דע את כאן המעשים ועת הבצירה.

הלכנו אל הרב י. מ. אברמוביץ הממלא שני תפקידים ראשיים בפעו־ לה בשליחות של אגודת ישראל, אחד כחבר כנסת והשני בעירית תל אביב. בה במלא את תפקיד סגן ראש העיריה בזה השנה השניה בתפקיד ראש המחלקה לעבודה סוציאלית והגבלת שני כבר הכנסת של התורה החרדית. הוא לא רק בישראל, אלא גם בחוץ לארץ, כאשר הוא הוגה דעות. הוא היה הגיע לראשונה השנה.

כשאנו שבים, בצירוף, את הרב אב־ רמוביץ בלשכתו שבבנין העיריה ב־ ככר מלכי ישראל, בשעה הבוקר המוקדמת המבקרים, אלא שבאזורים נמצאים קהל שבא לבקר אותו בעניינים שונים, לא רק בשאלות דתיות, אלא גם בד־ ברים הנוגעים להם, שמוצע בה דבר אחד בשבועות, על ידי שהוא כיום לנבחר בו ציבור.

לכן חשוב להקדים להצגה, מה מתכוונים בשלום? אף במעשים הכיבויים, בעיקר, בשלב הזה בצד החתום, בהערכה העבודה הנוכחת בתל אביב הרבה שהיה לי להגיד כמה דברים, שהאב, כאשר אני עובד, אלא לאחר, יבא אחר.

שזה כבר היתה מורכבה בזהב הבר, מוחצת העיריה ולבצעה יכול היה גם להם לשלוט בעיריה גם ללא שיתוף הנציגות הדתית. מפני הדבר שבקע מלוצה זה, נבצר מעמדה של נציג א־ גודת ישראל קצת יותר. אלא שגוה עבודת, נציג אגודת ישראל היחידי ב־ עיריה ממשיך למלא את הפקיד סגן ראש העיריה וראש המחלקה הסוצי־ אלית.

שאלנו את הרב אברמוביץ את השאלה הראשונה, האם אתה יכול בבוי לסכם ולומר, אם ההצטרפות לקואליציה הצדיקה את עצמה?

ת. צריך לזכור שני דברים שארעו במערכת הבחירות האחרונות, כי ש־ משר היום בראש העיר וחבריו בר־ שימת ,,הליכוד" וראש רשימה ליש־ שבחר כמעט ראש העיר, והתחייבו לפני הבוחרים שלהם לפתוח בש־ בתות את בתי הקולנוע ואף ומדו על החזרת תנועת התחבורה הציבורית בשבתות. זו הפעם הראשונה שהרוב החילוני אינו זקוק לצהרה הנציגים הד־ תיים. מובן שמצב זה היה צורך בתושיה רבה ובמאמץ עליון לכבוש דעות שנקבעו בהתחייבויות פומביות, ואין זו מן המלאכה הקלה להניע אותם להתיים על הסכם הצדק בניגוד להבטחותיהם, להבטיח שבירה בכבוס כבי בעיני שבה, עצמי היגוד והות והחובה.

צריך גם לזכור את הביהוי של ה־ היכת הזמן זה, זה היה הרך הקיפת התחום לעבירת של המדינה, בהקצפה ד' ובכאמה של שעת הדרים, בצורה פרוצה מוחמת השבת, בתי הקולנוע התחילו להקרין סרטים בלילה שבה, התחבורה הציבורית ניצלה אף היא את שעת הזרום כבהלא ה־ קיי התחבורה מבויטים. בעלי בתי ה־ קולנוע שהם רודפי בצע ניצלו גם את תקופה ההבהרה כדי לקבוע עובדות מתוך הנחה שהמועצד לראשונה הדתית לא יהיה כבון לצאת נגדם בהקצות, כדי להתחרות עם ירובו בן ,,הליכוד" שהבטיח מה שהבטיחו ביום השבת. ז היתה סיטואציה קשה מאוד לבא ולדרוש שעיריה תשמור קבן, והמדובר בזה שהיה קיים לפני שעת הזרום ולפני מערכת הבחירות.

וכאן אני חייב לומר שהכחש של ,,אנ־ שי הקואליציה, דאם הצדיק מי להם הצליח לסגור כמה בתי קולנוע לברוח הכול, נכון שצריך לא הצגנו את הכול ויש בתי קולנוע שפותחים את הקהל פלבהר אבל אנו מאבקים להג־ שים את ההסכם הקואליציוני במלואו מובן מאליו שבר להם ההברה נלחצים על ידי רודפי הבצע והזובלים ממנו לבבק את הבטחותיהם ערב הבחי־ רות, אך שמא נמצא בין המפיש ר־ הסדן, המאבק שלנו אינו קל, אבל א־ בי חייבים לציין שבתוך הליכוד־ יש חברים המצדיקים את הביטחוננו לקיום ההסכם בכתבו ובלשונו, גם כאשר לבי להם ישנן אפשרויות לפ־ לים בעיריה בלעדי הנציגים הדתיים.

ש. אנו מודעים לעובדה, שיש אינ־ טרסים חיוביים נוספים ליהדות הד־ תית בעיריה, האם בנושאים אלה חל שינוי?

ת. לא חל שינוי לרעה, חלילה. ה־ הנהלה החדשה מתהלכת לבוא לקרא־ תנו בכל הנושאים הנוגעים ליהדות הדתית וביניהם לציין בזה דברים הבאים:

א. ההנהלה החדשה הגדילה את תקציב המועצה הדתית בסכום של 10 מיליון ל"י אשתקד לסכום של 15 מיליון. הגדלה זו של התקציב כאפש־ רה למועצה להתחיב ולהגדיל את ה־ קף עבודתה למען בתי הכנסת. בקו־ אית כשרות, שבת, כהדות, ישיבות, כוללים לאברכים, שיעורי תורה ל־ ציבור והחזקה רבני שכונות ורבני בתי כנסת, חלקם במשרה חלקית, בסך הכול 146 רבנים. בתקציב הד־ רוהיב הדתיים יכולה עירית תל אביב להיות, דוגמא לקהילות אחרות, אך שאין אנו מסתפקים בזה שהושג ר־ הבפעים הגדולה.

ב. החינוך העצמאי זוכה למלוא התמיכה של העיריה, ומדובר בבתי ספר, יסודיים ועל יסודיים, גני ילדים כל אלה זוכים לשוויון זכויות מלא כמו המוסדות הממלכתיים המגמיד ללא כל אפליה, וצריך לומר שמבנה־ נה הקציבות נו מתבטא במליונים ר־ בים, כל שנה.

ואם מדברים על מוסדות תורה צריך לציין את התמיכה של העיריה ל־ כוללי-אברכים בעיר, ובמבצע לשכר להוד לבני הישיבות הקדושות מכבי העיר. מענק זה הגדול הזה ולא ל־ אחרונה אני חייב לציין, את השיעו־ רים קהכנים העיריה העבה בהוצאים וננעדרים לניהולי של הציבור הכו־ דקק להם.

ואם לדבר על המחלקה הסוציאלית שעליה התפקדתי, הרי כותר לציין שהתקציב לאגף זה גדל בשנה האח־ רונה בסכום של 21 מיליון ל"י וי־ עמוד השנה על סך 53 מיליון ל"י לעומת 32 מיליון אשתקד.

ש. בשנים האחרונות אתם מנסים לעכב את הבריחה של אברכים וה־ רדים מתל-אביב לערים סמוכות על ידי אמצעים שונים, בין היתר גם מר־ תתם לבנות שיכון אגודאי בשם ,,קר־ ית לווין" בצפון תל אביב. מהו המת־ קדמות בקריה זו?

ת. נכון שיש לי יחס אישי לקריה זו ואני רואה בה עתיד גדול, ההת־ פתחות בקרית הרדים לוין מעניקה לי סיפוק מיוחד, אף שבמשך תקופה ע־ בודתי כסגן ראש העיריה פעלתי להק־ ים מבצרים שונים לתורה, מוסדות חנוך לכל שלבותם, ישיבות, כוללים לבנים ולבנות, ישיבות הח־ רוסי הרדים. אלא שבכל זאת אני רואה בקריה מפעל מיוחד במינו.

כאן הקום קריה אגודאית שבה יהיה הכול במקום אחד. הבניה בקריה מת־ קדמת בצעדי ענק, בקרוב תסתיים הבניה של ארבעה בתים חדשים, נוסף על אלה שכבר אכלסו והתבונן לבנות עוד בניינים נוספים בסך הכול תכלול הקריה 300 יחידות דיור.

עירית תל אביב הקצתה כבר שבעה דונם קרקע בגבולות הקריה להקמת מבנים לתשלומי החנוך. הבנין של גן הילדים שהוא הראשון בתור הושלם ובקרוב נחוג את חנוכת הבית, על פי הוראת אגף החינוך של העיריה מכינה מחלקת ההנדסה את התכנון עבור בית ספר יסודי לבנים לחוד ולבנות ל־ חוד. אבל שמכמבו מעלה זה, בשנים שעברו, יתכן שהיינו עוצרים את הבר־ ריחה מתל אביב בעוד מועד.

המאבק נגד נחירה זו כבל תנופה וגישה עם הקמת הקריה והרחבת מס־ גרת הכוללים בעיר תל אביב המאפ־ שרים למאה זוגות צעירים לבוא ל־ גור בתל אביב.

ש. הסיכום העשיר של פעולה ו־ מעשים תוך שהותה בקואליציה, ל־ טובתה של היהדות החרדית בעיר זו, מעורר את השאלה, כיצד נראה לך התפקיד של חבר כנסת באופוזיציה, שהוא בעורר האפשרויות המסורות ב־ ידי איש קואליציה ממשלתי.

המאבק בכנסת נגד פורצי גדר

ת. יש להבדיל היטב בין שני כובעי התפקידים שהם שונים זה מזה. חבר, נציגי התנועות הדתיות התורניות ואנוכי בתוכם מתנהלים למלא תפקידנו, ש־ בעיני נראה כתפקיד היסטורי, לה־ יות אופוזיציה לשלטון חילוני, ואין זה תפקיד קל לסיעה קטנה. הייתי מגדיר את תפקידנו כמעין ,,תנועת מחאה" שגם אם אין כחה עצמה לחולל שינויים, הרי היא חייבת לעמוד בה־ קיפות ולפעמים גם בחריפות כנגד כל תופעה שיש בה פגיעה ברוח ה־ תורה והמצוות.

וכאן תרשה לי להשמיע וידוי אי־ שי, כאשר אני עומד על בימת הכנסת ומדבר בכאב כנגד תופעות שליליות בחברה החילונית ההמורנית, בכל או־ תם נושאים שרק אנחנו מזכירים או־ תם בכנסת, כמו העברה על הדת של עולים חדשים, ניתוחי מתים או גיוס בנות לצבא ולשירות לאומי, מר־ גיש אני שמתוך גרוני מדברים עשרות אלפי יהודים שהצביעו עבורנו לכנסת ובשמם אני מצביע, ואומר, שלא נס־ בים לסיסמא ,,ככל הגוים בית ישראל" ומובן שהם מקיימים את מצוות הכח־ את שהם חייבים בה, להצהיר שעם ישראל יוסיף להיות עם התורה ללא שינוי וללא סטייה, לדעתי זהו תפקיד היסטורי וכאשר כותב דברי הימים האלה ישפוך בדברי הכנסת" הרשו־ מים על ספר, ידע שלא היה הולכו במצל ההל וידע שחלק נכבד מן הד עם היהודי נאבק נגד המעשים שנע־ שים נגד ה' וחוקי תורתו, עוד דבר, אין כאן קיטרוג על עם ישראל אלא סניגוריה גדולה, ראה הביטה, אנו אומרים להקב"ה, לא כל העם הולך אחרי ההבל, אנו מוחים ומשתדלים להטות את הנבדים לטובה ואין לך סניגוריה גדולה מזו על ישראל בעת כזה.

ש. בודאי תסכים אתי שהציבור ששלח אותכם לכנסת, רוצה גם לשמוע על הישגים מעשיים ולא רק את השלילה של מחאה, שהיא חיובית כשלעצמה.

ת. זוהי טעות אופטית לומר שאנו מתרכזים אך ורק בהבעת מחאה, אנו יכולים להצביע על שורה ארוכה של הישגים חשובים, שאולי מתוך הרגל אין הציבור מעריך אותם כראוי. בראש וראשונה יש לציין, את זכות קיומו של החינוך העצמאי המחנך דו־ רות של יהודים יראים ושלמים, שאי אפשר לתאר את עצם קיומו ללא פ־ עילותה של הסיעה בכנסת העומדת על משמר זכויותיו...

האפשרות של אלפי בני תורה ה־ לומדים בישיבות ובכוללים, להמשיך את לימודיהם ללא הפרעה כלשהי, יש לתלות אותה בזכות הנציגות שלנו בכנסת ואין צורך להרחיב את הדי־ בור בנושא זה, ביחוד לנוכח הנס־ יונות להתנכל להסדרים הקיימים ו־ שומרים מאז הקמת המדינה. בזכות זו גדל כאן דור חדש של לומדי תורה שמציל את עתידנו הרוחני. השיבו־ תו של המרכז התורני בארץ הזכה לאין שיעור מאז השואה שעקרה מ־ תוכנו דור שלם של רבנים גדולי תו־ רה.

שאילתא זו על שום מה?

ש. הציבור אינו מודע מספיק ל־ מוסד פרלמנטרי זה ששמו ,,שאילתא", האם יש ערך לדברים שבשואלים ש־ רי הממשלה, אשר לפעמים עונים עלי־ הם אחרי זמן רב.

ת. הופתעו לשמוע, שלמוסד זה משמע ,,שאילתא" יש ערך פרלמנ־ טרי. הדבר לנו, שהוא נשק יעיל במאבק הפרלמנטרי, שלא לדבר על האפשרות להתריע נגד כל עוול ובכל מעשה הנוגד את התורה והמסורת. נוכחנו לדעת, שעל ידי שאילתא אפ־ שר למנוע הרבה מעשים חמורים, וזה גם משמש שוט ארוכה גדול, שרי הממשלה רואים שיש עין פקוחה הם שוקלים דברים לפני עשייתם. לעתים משהולים הם ,,לתקן דברים שנעשו" ולמדנו להעריך אמצעי זה כנשק פר־ למנטרי חשוב שכלל אין להזיל בחש־ יבותו, לעתים מאחורי הקלעים.

להקמת מוקדי ארבים

ש. אנו מבינים, שהעיסוק הפר־ למנטרי שלך אינו מוגבל רק לנוש־ אים של דת ומדינה שלמענם נשלחתם לכנסת. לאחרונה זכית לפרסום רב ב־ קשר להצעת חוק שנקראה על שמך. מה הם הנושאים שבהם טפלת במ־ יוחד?

ת. נכון, שהעיסוק העיקרי שלנו בכנסת מתרכז בבעיות דת, אלא יש גם אפשרויות לא רק לשם מחאה אלא גם ליזום חוקים. ובסדר העדי־ פויות של הזכויות שרשמתי האנה לעצמי, אני רוצה להקדים את הצעת החוק למניעת הפצת ומכירת דברי סת"ם פסולים, התופעה ההולכת ומת־ רחבת על ידי רודפי בצע. הדבר ע־ משטרה לא יכולה לנקוט אמצעים נגד הזייפנים בגלל היעדרו של חוק אשר יגדיר את ,,התקף" של דברי ס־ ת"ם. היה צורך לשכנע גורמים חילו־ ניים בחשיבותו של החוק, וזה צורך גם לשכנע את שר הדתות העכשוי שלא יתנגד להצעה זו. ואנו מתקדמים עם הצעת החוק שנתקבלה בקריאה ראשונה צעד אחרי צעד עד לאישורה בכנסת, כפי שאני מקוה יחד עם חי־ דוש ישיבותיה של הכנסת לאחר הח־ גים, ההצעה בכר היותה בדיון לפני ועדת החוקה חוק ומשפט. הצעת ה־ חוק קובעת עונש של מאסר שנה ו־ קנס שלושה אלפים ל"י לעבריינים. אני מקוה שדבר זה ירתיע את הזיי־ פנים מלהונות את היהודים התמימים שנכשלים לדאבוננו, מחוסר ידיעה.

ש. מה עלה בגורלו של חוק הח־ גורות לבטיחות, האם יש סיכוי שיופ־ על אי פעם לאחר שהוקפא על ידי שר התחבורה?

ת. שר התחבורה מר ג. יעקובי הב־ טיח שהחוק יופעל בראשית שנת 1975. החוק הופעל כבר בהרבה מ־ דינות והנסיון הוכיח שהביא לירידה גדולה באחוז הנפגעים בתאונות דר־ כים. לדעת מומחי תחבורה מקוים, ש־ התאונות יקטנו בחמישים אחוז או־ מספר ההרוגים והפצועים. אראה זאת לעצמי זכות גדולה להיות היוזם של חוק שיש עמו פקוח נפש בדרכים. עלי להזכיר שבאחרונה יזמתי הצעת חוק נוספת שטרם הובאה לדיון בכ־ נסת, המדובר בחוק להנהגת שביתות בשירותים רפואיים, חוק שחשיבותו גדולה לנוכח ריבוי השביתות במוס־ דות רפואיים במדינה, דבר שגורם נזק חמור לציבור. הצעת החוק קובעת בוררות חובה לכל סכסוך במוסד ר־ פואי.

הצעת חוק אחרת שהצעתי, מגמתה להבטיח מעמדם של יהודים שומרי שבת מפני פיטורים בגלל סירובם לעבוד בשבת. הצעתי תיקון לחוק שעות העבודה והמנוחה הקיים, בס־ עיף זה נאמר ,,לא יתנה אדם קבלתו של עובד בהסכמתו לעבוד ביום המ־ נוחה, ולא יפטר אדם עובד על סירו־ בו לעבוד בשבת". צפוי לנו עוד מא־ בק פרלמנטרי ממושך בנושא זה, אבל אנו מקוים שהמשמעות הסוציאלית של תיקון זה תשכנע גם חילוניים להצביע עבורו ובכך להסיר, כתם כ־ בד מעל מדינת ישראל.

מענק כפר לתלמידי ישיבות

ש. לא מזמן פרסמנו רשימה על המאבק שאתה מנהל עם משרד הסעד בדבר הכרת זכויותיהם של הורים ה־ שולחים את ילדיהם לישיבות קדושות, ליהנות מן המענק שמיועד לביגוד וספרים. מה עלה בגורלו של נושא זה?

ת. השנה חלה תזוזה מסוימת לטו־ בה, אחרי מאבק עם שר הסעד לשע־ בר, הוסכם שבינתיים יקבלו תלמידי הישיבות בגילים 18—14 את מחצית המענק שניתן לכל תלמידי בתי הספר התיכוניים במדינה וכן לתלמידי י־ שיבות תיכוניות. במענק זה נהנים עד כה, כפי שפורסם השבוע, 80 אלף תלמידים בכל הארץ והוא יגיע בסופו של דבר ל־150 אלף תלמידים. בשלב הראשון חולקו 12 מיליון ל"י לזכאים.

לצערי הגדול לא ניצלו אלפי תל־ מידי ישיבות את זכותם לקבל את המענק, ואני מקוה שיעשו זאת כל אלה הזכאים לו מבחינת ההכנסה של הוריהם. אני מקוה, שהשנה אצליח לסלק את הקיפוח הקיים ולהעמיד את המענק על הסכום המלא, ללא כל אפליה בין תלמיד לתלמיד, בדיוק כפי שמקבלים זאת תלמידי בתי ספר תיכוניים וישיבות תיכוניות. אסור ש־ במדינת ישראל, תהיה קיימת אפליה לרעתם של לומדי תורה.

הרב אברמוביץ מבקש באמצעותנו להד־ גיש, שהסיעה כולה נאבקת בכוחות משותפים בכל הבעיות הדתיות ואינה מוסרת את עצמה מליטול חלק בדי־ ונים פוליטיים ובטחוניים תוך כדי שהיא מציגה את עמדתה המקורית לכל שאלה. ומקוה שהשנה הבאה ע־ לינו לטובה, תהיה שנת שלום וג־ אולה, שנה שבה ישמע בהרי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה.

(ראיין ש. ב. מהרשי)

על מקורות הדכאון הישראלי וסיבותיו

שנה לאחר המלחמה עדיין לא השתחררו ממשמעויות הלם־ההפתעה

— מאת י. שפיגל —

הלך רוח קודר מכסה את מדינת י־ שראל מאז מלחמת יום הכיפורים. ב־ כל הדרגות אין אוכלוסייתה מסוגלה לאמץ לעצמה גם סבילה המבוצע. ב־ שם שלאחר מלחמת ששת הימים שמחה בגהלה מופרזת, כן היא שוקעת עתה לתוך קדרות ומרה שחורה, ואין היא מתעודדת היטב, על אף הנאומים ה־ מהמדים על הנצחון הגדול שהיה לצ־ ה"ל במלחמה האחרונה.

עברה שנה מן המלחמה ועדיין מל־ קקים את הפצעים, עדיין לא התאוש־ שו מן ההלם הראשוני של התקפת ה־ פתע ועדיין לא התאוששו מן המהלומה. העתונים כולם מלאים מאמרים רבים על ההווי המאפיין כיום את החברה הישראלית, שבמסיבות ליל שבת עוס־ קים כל העת בניתוח הכשלון שלנו, ב־ חוסר היכולת הישראלית להתמודד עם הבעיה הבטחונית, בנתונים הקשים של היערכות האויב והקשר שלנו להצ־ ביד השובה חלקיה, לפחות, מול א־ המוזיון הנבעי בגוה אדב, בנוה, בכ־ שאבים בספרים ובהליכה בדיניה של הצולב.

צה"ל שהיה הפארה הגאווה של החברה הישראלית ירד לשולי הת־ עלה. כל מחדל או חריג של קצין ב־ צה"ל, שהכביד נחבו כלפיו במלחמה ביצרוה — נדון עתה ברוחבון ואין כל סבינות לסלוח על כן, נקודת האמצע, או ,,שביל הזהב", כלל אינם קיימים בדרך החשיבה של הישראלי המכוצע. או באיגרא רבה או בבירא עמיקתא. השאלה הלא אינה רק לגבי מה שב־ דברים בהתכבוטות של בילוי לי־ לה שבה או מה שחושב הישראלי באודה פרטי, אלא שאלה של מצב רוח ומוראל לאומי, שאלה של בטחה צבור הכרחי ונכונות לחיבה, כאשר כולם מסכימים עם ההנחה, כי בלי־ הבת יום הכיפורים לא היתה המלחמה האחרונה.

אין למהות כאן עים קו של דכאון כלפי עמים אחרים, מנצחים ומנוצחים. יש לשער שכל עם בעולם אינו אוהב להיות מופתע במלחמה ואינו עוזר הפסדים. האוכלוסיה היוונית כבורי־ כולת עתה, ללא ספק אחרי שהטורקים הנחילו להם הבושה מביכה בקפריסין, אך מה הדמיון בינם לבינינו בלאו־ הכי, יוון לא הותקפה וטורקיה אף אינה מאיימת עליה במלחמה בתוך ג־ בולותיה, ולכל היותר מכבכת יוון כ־ אבדן ההשפעה על יוון כולה, ואילו אצלנו — מה לא ניבה על כך הבאו־ ג־בו!

אך גם יוצא מן הכלל זה, עדיין אי־ נני יכול להסביר מה אירע לחברה הי־ שראלית, שאיבדה זקיפות קומתה, ש־ הרי, כאמור, המלחמה לא היתה אבו־ דה בשבילנו, לא הפסדנו בה אלא ביטחון; מה גם, שכל הנתונים שב־ דאום דעים בהם עתה, אינם חדשים, כי תמיד עמדה מדינת ישראל במ־ צב של אי שוויון מבחינת כמות של כוח אדם וציוד ואיכות נשק לטובת הערבים, ואף פעם לא ירדה החברה הישראלית לדרגה כזאת של דכאון ועצבות.

,,חלק מהעם פשוט נשבר"

אין כי שבהעלם יכול להתעלם מהעובדה בסוטה באפיינה זו של החי־ ברה כיום. כאוונים של ראשי המדי־ נה אפשר לחוש במדעות זו, שהרי של בן גוריהם להרגיש כל הזמן את האשה לאבות, כי אמנם מחדלים היו אך אנו ניצחנו ולא הערבים, וזאת בני־ גוד לבת שהבגסים, בתוך גילויים של מאוזבים אבלנו עצמנו להסביר, וכן בתוך מה שהערבים מכריזים עליו ב־ קולי קולות, והרך אבג לא בלי הסי־ הכבות על מה שקורה אצלנו.

שר ההסברה, מר אהרן ידיב, ברב־ שיח בעתון ,,ידיעות אחרונות", אומר בנקודה זו: ,,אין ספק שהערבים יצאו מן המלחמה כשידיהם על העליונה, ואילו אנחנו — בבחינת ההדבאת וה־ הרושה שלנו, יצאנו מזה משותים ו־ חלשים, שלא במדק, הנה, שאלו את בארות: האם ניצחה במלחמה? היא ענה: הסתכלו על מה שנעשה בישר־ אל... (מלין ערב ריוח).

לגבי העובדה על קיום אותו מצב־ רוח בישראל, מסכימים גם בבה אח־ רים באותו רב שיח, האלוף (מ.ל.) י־ שעיהו גביש מסכים ,,כי הערבים ע־ רערו את הבטחון העצמי שלנו"; אומר הפרופ' שביר: ,,נכון שבשלב הנוכחי, הערבים נראים כמנצחים, בעוד יש־ ראל שוקעת בקדרות"; בחריפות יו־ תר רבה, מדבר על כך אלי"ש (מ.ל.) ד"ר אהרן דוידי (מי שהיה בעבר מ־ פקד הצנחנים): ,,לבושתי הרבה, חלק בעם ישראל שוקע פה — פשוט נש־ בר. לשבירה זאת ניתן ביטוי בדרכים שונות, ירידה אחרי שלום בדיקה, היא גם בן שבירה ויוצאת של כבוד הפח־ דים"...

בהמולה של הלקאה עצמית המקיפה ביום רבים, יש המתפסים בטיפון על דיבורי השמאל, כי בכל אשמה התקוה השכחים על ידינו, שאלמלא זה לא היתה פורצת מלחמת יוה"כ והיינו נפ־ קים בכלל במלחמה. מה ערך לטענה זו, כאשר כל אחד יכול עוד לזכור מה היה ערב מלחמת ששת הימים, כשבידינו לא היתה פיסה שטח שהער־ בים טענו עליה, אחר שישראל נפוגה מכל את שכבשה בעדיטה קודם, וייתר כוח בשנה השית, כאשר הערבים פ־ תחו במלחמה והרבו את פליטיהם בש־ כם מתנגלים בצורה מוחלטת גם להת־ כנית החלוקה ולמדינת ישראל בגי־ בולות ההגנ שהאו"ם התווה לה, ו־ הנה, רק בימים האחרונים הטביע סא־ דאת את הצהרתו, כי לא יעשה ש־ לום עם ישראל, גם אם תחזיר את רמת הגולן, כי המאבק הוא על ,,פלשתין" ועל ירושלים, והשלום לא יכון כלו לפתור את בעיית הפלסטינאים, ל־ אמר: להעסה, היסוד המדינה.

כאן, איפוא, כאין לתלות את ע־ בות הדכאון באיזו שהיא מציאות חד־ שה שנוצרה ובנתונים שנוספו ולא היו ידועים קודם לכן, הדכאון הזה מ־ קורו בדבר מה אחר, במבוכה לא ב־ טחונית אלא מוסרית, ולא בשדה הקרב אלא בחזית המלחמה האידיאולוגית המורשת מזה עשרות שנים, ולא בין העם היהודי לבין מה שמחוצה לו, אלא בינו לבין עצמו ובתוך-תוכו.

בעיית הקיום לא נפתרה

מקורות היניקה להקיפה הקומה הי־ הודית לא היו מעולם חיצוניים, כי של תוגר קירוב בריים של שובע בשבי, והזהן גופני וגילי נחרץ על פי יכולתו להתגודד בתבונה של ש־ הרבך ההוה". ועיקרה הקיפה היהו־ דית מקורה בדיק, מקיפה באמונה יי־ הוייה, מהכלבה הביא של בוראוי, ובאמונה כרכיה לא נכבשו בעוריב כה בעם ישראל, ילה האלה שבתם היה הנק בילדי האלוהי הייתה, כאשר בבורה ניק הנספלה הצריך באבל נגד כוזכה אנשי החובה, להעביר את העם כודך חיר, על פי הדה יכבית.

במדינת ישראל הצבירה את הכל על הנצחון הפיזי, בבריחה אה בלהמה, כיכה הוכה, כאשר כלהמה נפה בה־ עבודה להאירים אלוהיים על גליכה על אלופים והיילים הבבוריים, אין היכה, כי כאשר הכבר פעם שהלו־ אינם כל יכולים — נשתהנה ההערכה מן הקצה אל הקצה.

אך זה אינני הכל, אלא בעיקר, נובע הדכאון מכך, כי במלחמת יום הכיפו־ רים נחשפה לנגד עיני כולם המציאות האמיתית, כי הציונות לא פתרה אף בעיה אחת מן הקיום היהודי הפרובל־ מטי, מצד אחד עוזתה מדינת יש־ ראל, הפרכזה בדיבור זה את המציאה הבעיה של הקיום הפיזי, ובפגין זה הבור מצבה יותר במצבם של היהו־ דים היהודיים בעולם, והתחזיה לע־ תיד בהוכה אינן מרגיעות, כאשר כו־ לם יודעים להתנבא שהדיכה עוד מלחמות. מצד שני, ניצבת התפוצה היהודית ברחבי תבל, על הפרובל־ מטיקה הקיומית שלה בבחינה רוח־ נית, כאשר ברבב בכל הארצות ב־ דולה הטביפה של ההתבוללות ונשואי התערובת. רק כיבריה אלה הדיש לכך ראש הממשלה מר יצחק רבין, הלח במדבריה, בשנתה הואה בדאגה כדיבה תופעה זו כעולם.

כך הכל של שני הדברים היהודיים הללו הוא פשיטה הרגל של הציונות, אשר בהוזמרה באה להיות פתרון ואר־ דיקלי של ,,הבעיה" היהודית אם פתרון בעיית היהודים בהשתלבות בתנועת המהפיכה הסוציאליסטית העולמית, אי בהחזיקים לבה יותר, אשר הציפו ל־ השתלב בשלום המהפיכה הקימוציסטי בפתרון לבעיה היהודית. הציונות באה להתקומם נגד מה שקיים את העם הי־ הודי בתי ניות כל שנות גלותו, להיו־ הוייב במסגרת של הדה ובציית הנג־ הגה אישי התורה עליו. לצורך זה ה־ פיצוי התבולה כוהבה הזכירו את ההבוכים בהעל הצסיכן, כאילו הדב־ קות בהוד התורה ובמצוות הקיובית הכוללת של חיים לפי שלחן ערוך היא הגורמת לרדוף ולבכביל לקיום הי־ הודי, ואם רק נצא ממסגרת זו (כבי המיסבא: יהודי בביתך וגוי בצאתך, או בכורה קיצונית כזו) — ונהיה כ־ בגינו הפיזי של העם היהודי, בהקמת צבא וכוח מזיין נציג את הכל, הה־ קת, הדבר הזה הלא הוכה פיה של כך בכסד־ לנו ובאיזלה.

כאלף הדבר שאליש ד"ר דוידי מב־ דיר זאת, בבלים בישות: ,,צריך הדור שלום עם עוצה מצובה: מבוכן להיות יהודי, כמו שזה היה מבוכן עד היום. תמיד היה מבוכן להיות יהודי. צריך להבין את זה הבריח, לדעה, אל העם...

זהה בלשון לאירציונאליות" (,,ידיעות אחרונות", עריה השליה).

לאמר: מה שהיה בעם ישראל ב־ עבר, הופס גם ביום ושום דבר לא השתנה, שום מהפיכה לא במהולה בגורליות היהודית, ויש, לדבריו, לדבר אל העם בלשון ,,לא רציונאלית" מע־ מה שהגישה השכלתנית מפסה את ה־ דגל. ייחודו של עם ישראל אינני רצי־ ונאלי.

כהוה חריה, אך באורה כשבעות, מדבר גם האלוף (מ.ל.) אברהם יפה: ,,אחרי חמשים שנות קיום ציונות, כמ־ נהת כלפור לכעצה, הערבים מע־ מידים היום בסימן שאלה את עצם קיומה של מדינת ישראל. זוהי עובדה שצריך להכיר בה, וצריך להבהיר אותה, ומי שמתעלם ממנה, חוטא ל־ עם ולמדינה". (שם).

קצה הדרך של דגלים עוהרים

הציונות לא דוחה למעשה ככל יכול את שתי הגישות המנוגדות זו לזו בקיצוניות, האחת על השתלבות בעולם המהפיכה הקומוניסטית, שמ־ צמצו התנגדות מן הייחוד היהודי ו־ התפקרות משמירת תורה ומצוות, ו־ השניה — על דגולה ביחוד הזהר, מן הקצה האחד היא לקחה את הרציון של ,,ככל הגויים" ומן הקצה השני לקחה את ארץ ישראל בסבל הדגל, ש־ היא ערך דתי אמונתי מובהק, הכי־ ליוח של מיעהיה זו היותר ליצור זהם של עם יהודי החי על יהודית תרבות העמים בתוך ארץ ישראל, כאשר מב־ טיחים כי ינצלו רק את הטוב והמו־ עיל בכל הצדדים, ההתבצרות הצב־ אית והפיסית הפתור את כל בעיות הקיום, כל זה הלא ניגלה עתה לעיני אבריות בחוסר בטחוני.

מה נותר מן הציונות והמוגניה? נותר עם גדול ורב התרזה. במבוכה גדולה ואינו יודע את נפשו, ובשו־ ליים מגודדות שתי קבוצות קיצו־ ניות והוקות, שכל אחת מתגדרת ביי־ סוד אחד של הציונות. בקצה האחד — המתגדרת ומכונה ,,מכסימליסטית, ההולכת להתהלדות המתנגדת בכל מחיר להחזרת שטחים בארץ ישראל, המחזיקה באדיקות ביסוד של ארץ י־ שראל שבציונות, כשהיא מתנגדת, כ־ מובן, ליסוד הציוני השני של ההרח־ קה מתורה ומצוות.

ומן הצד השני — ניצבת השמאלנות שהיא הנוצר המובהק של הציונות עפ־ היסוד השני, זה של ,,ככל הגויים". זו קבוצה הבבבאות וממצה בעקביות את הנאאה הנפש על הוני הידיה הצ־ יוניים מבחינת השמטת כל בסיס רו־ חני יהודי מעם ישראל, אלא שהיא מ־ רחיקה כל כך לכת, כאשר היא מתנ־ חקת, בעיקר באופן רציוני, אך גם בבחינה מעשית — מארץ ישראל, ש־ היא, כאמור, ערך דתי-אמונתי, אלה אינם יכולים לתפוס את ארץ ישראל מן הזיקה האידיאית האמיתית שלה, יש הדי על בן היבכו על ברכי הציונות השוללת כל אלכבם של דת ואמונה ובעצמיה הכל על הרציונאליות, ע־ נבתו יוצא עתה דרך דויד הוצץ.

הציונות שכל כולה היתה מיוסדת על הסינתיזה האמורה, אין לה קיום כאשר נתפרקו התפרים המלאכותיים שרצו להדביק בין שני יסודות מנוג־ דים כל כך זה לזה, יסוד של כפירה עם אמונה, יסוד של חילוניות עם גו־ רמה דתית מובהקת, הציונות הותיקה הגיעה לקצה הדרך במוקת היכולת להמשיך ולסמא את העינים עם דגל מתפורר של ,,דתי לאומי", כשם שה־ קצה השני הגיעה לקצה דרכו ללכת עם הדגל לבשותי של חילוניות וארץ ישראל.

רגע האמת של המנהיגות החילונית

כל עוד היו נצחונות צבאיים מר־ שימים — אפשר היה לסמא את ה־ עיניים, אפשר היה אפילו לבוא ול־ הכריז ,,הנה תראו כמה צדקנו"; כאשר באה מפולה אחת, באה גם התנצרות ההתפכחות בתוך העם, ומול שתי הק־ בוצות האמורות, ניצב הרוב הגדול, התוהה ובוהה ומובע במבוכתו הגדולה. הוא ראה בשברון לב את המתרחש, אינו יכול לקבל קיצוניות של קבוצה זו ולא של קבוצה זו. המנהיגות נ־ בוכה ואינה מסוגלת לבלום את הסחף הזה, זו אינה יכולה, בשיקולים מעשיים, לקבל את עמדת המכסימליסטים, א־ ף כי שיש בידם הרבה נימוקים הגיו־ ניים, אך ביותר עם זאת איננה יכולה יותר להציג כפתרון את הבינתיות ה־ אומללה של ,,ככל הגויים" ו,,ארץ י־ שראל", או ,,ככל הגוים בארץ ישר־ אל", זה איננו הולך יותר ביחד.

באופן זה הגיע רגע האמת של ה־ מנהיגות החילונית, כשהיא נודעה כ־ יותר למסקנה התמורה הנובעת מכך ולהשלכות המעשיות המסוכנות, כא־ שר ישנם רבים השואלים: ,,אם כן, למה זה אנכי? למה להילחם? כפי ש־ שר ההסברה מר אהרן ידיב, אומר בעצמו: ,,יש אצלנו סימני ספקנות וה־ לקאה עצמית. אני בעד חשבון נפש, אבל נגד הלקאה עצמית... יש לפנינו מאבקים, ואי אפשר להבטיח לבנים שלנו שהם לא יצטרכו להילחם, ואי־ אפשר לומר להם בוודאות מה יהיה ש־ לום" — — —

כאן לשאלה הוקבל יותר... ,,אפו־ רוש הדבר, שהוא צריך להכין לעצמו תשובה, האם בשבילו המאבק חשוב ל־ היות כיהודי במדינה יהודית בארץ ישראל"... אך האם הוא נותן לשאלה הזאת תשובה חיובית, והיה בו הכ־ כרנה ויהיה בו הכוח לשאת במה שנדרש".

אך השאלה במקומה עומדת, מר י־ דיב: מה משמע ,,להיות כיהודי במדינה יהודית בארץ ישראל", האם זו רק סיסמה או משהו עם משמעות? האם להיות כיהודי כאן, משמע לד־ בר עברית, או שמא יש גם משהו מ־ על ומעבר לזה? זו כבר איננה שאלה, זו מציאות מרה, שכל אלה שקיבלו את הפתרון הציוני, שמספיק לדבר עברית בארץ ישראל רחוקים מלחוש את עצמם יהודים במשמעות העמוקה והאמתית של המושג הזה. להיות כי־ הודי, פירושו של דבר חיים של תורה ומצוות, ואם יותרו לזה לא יהיה די־ כאון ולא תהיה גבאתתידות כזאת ולא בגה שהורה וגם לא אותה הלקאה עצמית.

עם ישראל לא התפנק מעולם במ־ הלך קיומו, אבל אף פעם לא בא לה־ רהורים ולתהיה על עצם קיומו. זאת משום שידע את טעם התאחזותו ואת סוד הכליתו עלי אדמות. הוא לא ש־ קע למרה שחורה לאומית גם אם עמד במצבים הרבה יותר קשים, כי מתוך שורשיו הסמויים, ינק תמיד עידוד ו־ תקוה וזקף קומה גם כשלמראית עין נראה היה כי רודפיו גברו עליו.

מבלבול זה ומשקיעת האשליה שכ־ אילו ניתן לבסס את קיומנו על י־ סודות המקיימים עמים אחרים — מ־ כאן נובעה המבוכה, מכאן הדיכאון, כאשר יתסלו זה המהול הלאומי ה־ רקוב התבטאה בחינוך החילוני, יושם בם הקץ לדכאון והכל ישוב לפריחה של תקוה ושל אופטימיזם בריא ה־ מתגבר על כל הקשיים המכשולים.

חשוב לך לדעת

על החנוך העצמאי

ב־250 בתי ספר, תלמודי תורה ,,בית יעקב"

מתחנכים עשרות אלפי ילדי ישראל לתורה ולמצוות.

התקציב הכללי לשנת תשל"ה מגיע לסכום 58.404 מיליון ל"י

מזה השתתפות משרד החנוך והתרבות 52.904 מיליון ל"י

אנו זקוקים לסכום של 5.500 מיליון ל"י

מתרומות ידידים ואוהדים בארץ ובחוץ לארץ

היה אתנו שותף למשימה קדושה זו לקיום תורה בישראל